

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË
SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

UDHËZUES PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS TIK NË ARSIMIN E MESËM TË ULËT

Material në ndihmë të mësuesit

2023

Koordinoi hartimin e udhëzuesit

Eriksen Mersinllari, ASCAP

Koordinoi redaktimin shkencor

Dr. Dorina Rapti

Koordinoi redaktimi letrar

Miranda Kurti

Koordinoi faqosjen

Eriksen Mersinllari

Prodhim i ASCAP, 2023

www.ascap.edu.al

Copyright ©, ASCAP

TABELA E PËRMBATJES

I. QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS SË TIK-ut.....	5
1.1 Qëllimi i udhëzuesit	5
1.2 Përdoruesit e udhëzuesit	5
1.3 Struktura e udhëzuesit	6
II. RËNDËSIA LËNDËS SË TIK-ut.....	6
2.1 Qëllimi i mësimdhënies dhe të nxëniet në lëndën e TIK-ut.....	7
2.2 Risitë e lëndës së TIK-ut	8
2.3 Shtrirja e lëndës së TIK-ut.....	8
III. ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE LËNDORE	10
IV. INTEGRIMI NDËRLËNDOR.....	12
V. TEMAT NDËRKURRIKULARE	16
VI. METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIE – NXËNIES NË TIK.....	18
VII.PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR.....	36
7.1 Llojet e planifikimeve	36
7.2 Planifikimi vjetor i lëndës	36
7.3 Planifikimi sipas periudhave	40
7.4 Planifikimi ditor.....	47
VIII. VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E TIK-UT	54
8.1 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë).....	55
8.2 Vlerësimi i të nxëniet (detyrë përmbledhëse)	55
8.3 Projekti kurrikular	58
8.4 Vlerësimi i të nxëniet të nxëniet realizohet nëpërmjet:.....	67
8.4.1 Vlerësimi periodik	67

8.4.2 Vlerësimi përfundimtar	67
8.5 Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta.....	69
IX. KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E TIK-UT.....	69
9.1 Kriteret për kryerjen e detyrave	69
9.2. Reflektimi i mësuesit	70
9.3 Kriteret e vlerësimit të detyrave	70
X. BIBLIOGRAFIA.....	72

I. QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS SË TIK-ut

1.1 Qëllimi i udhëzuesit

Udhëzuesi lëndor i lëndës së TIK-ut për arsimin e mesëm të ulët, trajton në mënyrë të detajuar aspektet kryesore të kurrikulës duke filluar që nga planifikimi i saj, deri te metodat e vlerësimit të të nxënit në kontekstin e zhvillimit të kompetencave gjatë zbatimit të programeve të TIK-ut. Në këtë udhëzues janë kombinuar të gjitha materialet në zbatim të kurrikulës me kompetenca, me eksperiencën dhe praktikën më të mira të mësuesve në shkollë. Udhëzuesi është hartuar për të mbështetur mësuesit e TIK-ut të planifikojnë një proces mësimdhënieje efektive duke përzgjedhur veprimtari dhe strategji të përshtatshme, të cilat do të ndihmojnë nxënësin në procesin e marrjes dhe përvetësimit të njohurive.

Udhëzuesi lëndor është një material ndihmës për mësuesit e lëndës së TIK-ut të klasave 6-9, i cili ka si qëllim:

- të zbërthejë dhe të sqarojë kërkesat e programit lëndor;
- të orientojë mësuesit në procesin e planifikimit (planit vjetor lëndor, planit të periudhës dhe planit ditor);
- të udhëzojë mësuesit në procesin e vlerësimit të arritjeve të nxënësve, duke u bazuar në rezultatet e të nxënit të kompetencave kyç dhe të kompetencave lëndore, si dhe në nivelet e arritjeve;
- të ndihmojë mësuesit në përzgjedhjen e teknikave, strategjive dhe metodave mësimore që synojnë të zhvillojnë kompetencat e lëndës dhe kompetencat kyç;
- të udhëzojë mësuesit që të përzgjedhin burime të ndryshme të nxëni për të përmbushur kërkesat e programit lëndor.
- të ofrojë sugjerime mbi strategjitë dhe metodat ndërvepruese të mësimdhënies/nxënies që mbështesin dhe zhvillojnë të nxënit aktiv, duke i lënë vend lirisë akademike të mësuesve dhe krijimtarisë së tyre;

1.2 Përdoruesit e udhëzuesit

Udhëzuesi u vjen në ndihmë punonjësve arsimorë në sistemin e arsimit parauniversitar dhe si i tillë përdoret nga:

- mësuesit, drejtuesit e shkollave, nxënësit, prindërit të cilët punojnë së bashku për të përmirësuar cilësinë e të nxënit dhe rezultateve të nxënësve në lëndën TIK-ut;
- të gjitha institucionet arsimore në varësi të MAS, njësitë arsimore vendore për zhvillimin profesional, këshillimin, vëzhgimin, monitorimin, kualifikimin e punonjësve arsimorë;
- institucionet e arsimit të lartë që përgatisin mësues në lëndën e TIK-ut, të cilët mund t'i referohen për formimin fillestar të mësuesve të rinj.

1.3 Struktura e udhëzuesit

Udhëzuesi mundohet të japë përgjigje për një sërë pyetjesh dhe çështjesh të ngritura nga drejtuesit e shkollës, mësuesit, nxënësit, prindërit të cilët herë pas here kanë dilemat e tyre në lidhje me zbatimin e kurrikulës me kompetenca në lëndën e TIK-ut.

Udhëzuesi përfshin:

1. Modele të zhvillimit të kompetencave kyç nëpërmjet lëndës së TIK-ut.
2. Modele të integritit ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënit.
3. Metodologji për zhvillimin e lëndës TIK.
4. Modele të planifikimit kurrikular të lëndës “TIK”:
  - a) Model i planifikimit vjetor.
  - b) Model i planifikimit të periudhës.
  - c) Modeli planifikimit ditor.
  - d) Model planifikimi të projektit në lëndën “TIK”.
5. Vlerësimi i nxënësve
  - a) Model i vlerësimit të vazhduar.
  - b) Model i vlerësimit të projektit.
6. Modele të detyrës përmbledhëse
  - a) Parimet e hartimit të detyrës përmbledhëse.
  - b) Kriteria që mund të përfshihen në vlerësimin e detyrës përmbledhëse.
  - c) Model detyre përmbledhëse për një periudhë.

II. RËNDËSIA LËNDËS SË TIK-ut

Lënda e TIK-ut (Teknologji Informacioni dhe Komunikimi) bën pjesë në fushën e të nxënit “Teknologji dhe TIK”, kjo fushë i aftëson nxënësit të zotërojnë kompetencën digjitale për të

plotësuar interesat e tyre personale, si dhe për të përmbushur kërkesat e shoqërisë dhe të tregut të punës. Ndryshimet teknologjike dhe mënyra e zbatimit të tyre në aspektet e ndryshme të shoqërisë, mjedisit dhe ekonomisë po nxisin një ritëm më të shpejtë të ndryshimit, gjë që kërkon përvetësimin e aftësive digjitale në nivele të larta. Këtyre ndryshimeve, arsimi duhet t'u përgjigjet me produkte cilësore për të transmetuar njohuri e aftësi sistematike, koherente dhe të qëndrueshme të nxënësit, të cilët garantojnë krijimin e një të ardhmeje më të mirë për të gjithë. Është thelbësore që nxënësit të jenë përdorues efektivë të TIK-ut dhe jo përdorues pasivë, duke siguruar njohuri, aftësi dhe qëndrime, të cilat rrisin besimin e nxënësve përgjatë ndërveprimit në një shoqëri që po drejtohet gjithmonë e më shumë nga teknologjia.

Zhvillimi i kapacitetit teknologjik (qëllim kryesor për edukimin digjital) iu mundëson nxënësve të njohin mundësitë profesionale më të kërkuara dhe të shndërrohen në qytetarë të informuar, në një botë që ndryshon shpejt. Të gjithë nxënësit duhet të bëhen pjesëmarrës aktivë në të nxëniet e tyre individual. Ata duhet të zhvillojnë aftësitë e tyre për zgjidhjen e problemeve, si dhe ndjenjën e përgjegjësisë për të nxëniet vetjak, duke krijuar kështu bazat për të nxëniet gjatë gjithë jetës.

2.1 Qëllimi i mësimdhënies dhe të nxëniet në lëndën e TIK-ut

Programi i TIK-ut ka për qëllim të zhvillojë njohuritë, të kuptuarit dhe aftësitë, për të siguruar që nxënësit individualisht dhe në bashkëpunim:

- të gjejnë informacione nga një shumëllojshmëri burimesh, përzgjedhin dhe sintetizojnë informacionin për të përmbushur nevojat e tyre;
- të zhvillojnë idetë e tyre duke përdorur mjete të TIK-ut për të përmirësuar cilësinë për të ndryshuar dhe përsosur punën e tyre;
- të shkëmbejnë dhe ndajnë informacione përmes mediave elektronike;
- të shqyrtojnë, ndryshojnë dhe vlerësojnë punën e tyre, duke reflektuar në mënyrë kritike për cilësinë e saj.

Duke marrë në konsideratë ndryshimet që po ndodhin në tregun ndërkombëtar të punës, si dhe ndryshimet kurrikulare duke u bazuar në framework-un evropian, shihet me rëndësi që dhe lënda e TIK-ut t'u përshtatet këtyre ndryshimeve. Nxënësit e moshës digjitale vijnë në shkollë me njohuri, gjykime, opinione dhe pyetje të marra nga burime të pafundme digjitale të informacionit, të cilat mësuesi duhet t'i konsiderojë si pjesë të kurrikulës në tërësinë e saj.

TIK-u është një formë e veçantë e veprimtarisë krijuese, ku njerëzit ndërveprojnë me mjediset e tyre duke përdorur materialet, inputet dhe proceset e duhura në përgjigje të nevojave, dëshirave

dhe mundësive të tyre. Ai integron aftësitë për zgjidhjen e problemeve dhe ato praktike në prodhimin e produkteve dhe të sistemeve të dobishme. Për këtë arsye ai është i pranishëm në shumë fusha të të nxënit, por veçanërisht në fushën e shkencave natyrore.

2.2 Risitë e lëndës së TIK-ut

Trajtimi i lëndës së TIK-ut *nëpërmjet kompetencave është risia kryesore e lëndës së TIK-ut.* Zotërimi i TIK-ut nën kupton zotërimin dhe përvetësimin e kompetencës digjitale. Por, çdo të thotë kjo? Në përgjithësi zotërimi i një kompetence (pra të jesh kompetent) në një fushë personale, profesionale apo shoqërore do të thotë të zotërosh në një shkallë të caktuar, modelime të rrethanave në aspekte të ndryshme të jetës në atë fushë. Në këto kushte, zotërimi i kompetencës digjitale do të thotë aftësia për të kuptuar, gjykuar përdorur TIK-un në një shumëllojshmëri situatash dhe kontekstesh lidhur me botën reale

2.3 Shtrirja e lëndës së TIK-ut

Lënda e TIK-ut në arsimin bazë zhvillohet nga klasa IV-IX brenda seksionit të kurrikulës bërthamë dhe pritet të zhvillohet nga klasa I-III brenda seksionit të kurrikulës me bazë shkolle. Lënda e TIK-ut zhvillohet për 35 javë mësimore me nga 1 orë për secilën javë.

Programi lëndor i **TIK-ut** për **klasën e katërt** dhe **klasën e pestë** është i ndërtuar mbi bazën e pesë tematikave:

- Bota e kompjuterit
- Përpunimi digjital i të dhënave
- Kreativiteti dhe programimi
- Kërkimi në web/internet
- Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter.

<i>TIK</i>	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i të dhënave	Kreativiteti dhe programimi	Kërkimi në web/internet	Siguria nëinternet dhe siguria e të punuarit në kompjuter.	Orë gjithsej
Klasa 4	8 orë	9 orë	7 orë	7 orë	4 orë	35 orë
Klasa 5	8 orë	9 orë	7 orë	7 orë	4 orë	35 orë

Programi lëndor i **TIK-ut** për **klasën e gjashtë** dhe **klasën e shtatë** është i ndërtuar mbi bazën e pesë tematikave:

- Bota e kompjuterit
- Përpunimi digjital i tekstit dhe analiza e të dhënave
- Kërkimi në web/internet dhe e-maili
- Botimet dhe siguria në internet
- Prezantimi digjital

TIK	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i tekstit dhe analiza e të dhënave	Kërkimi në web/internet dhe e-maili	Botimet dhe siguria në internet	Prezantimi digjital	Orë gjithsej
Klasa 6	5 orë	13 orë	9 orë	4 orë	4 orë	35 orë
Klasa 7	3 orë	12 orë	3 orë	3 orë	14 orë	35 orë

Programi lëndor i **TIK-ut** për **klasën e tetë** dhe **klasën e nëntë** është i ndërtuar mbi bazën e pesë tematikave:

- Bota e kompjuterit
- Përpunimi digjital i të dhënave
- Kërkimi në web/internet, e-maili dhe chat-i
- Hyrje në programim dhe Excel
- Prezantimi digjital

TIK	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i të dhënave	Kërkimi në web/internet, e-maili dhe chat-i	Hyrje në programim dhe Excel	Prezantimi digjital	Orë gjithsej
Klasa 8	5 orë	7 orë	7 orë	10 orë	6 orë	35 orë
Klasa 9	12 orë	8 orë	8 orë	4 orë	3 orë	35 orë

Programi i lëndës së TIK-ut specifikon peshën (*orët e sugjeruara*) e secilës tematikë për secilën shkallë dhe klasë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuara në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tematikat janë baza për të siguruar rezultatet e të nxënësve dhe për secilën tematikë janë paraqitur njohuritë korresponduese të klasës. Aftësitë, qëndrimet dhe vlerat që duhet të demonstrojnë nxënësi

lidhur me tematikat përkatëse paraqiten vetëm në nivel shkalle. Koha për secilën tematikë, lidhet së pari me rëndësinë e tematikës dhe së dyti me shkallën e vështirësisë së saj për t'u përvetësuar nga nxënësit. Sasia e orëve mësimore për secilën tematikë është rekomanduese. Mësuesit janë të lirë të ndryshojnë me 10% (më shumë ose më pak) orët e rekomanduara për secilën tematikë. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, si edhe ndarjen e orëve sipas tematikave. Që nxënësit të aftësohen në këtë lëndë, ata duhet të kenë në dispozicion orë që ju mundësojnë praktikimin e njohurive të reja dhe infrastrukturën e përshtatshme në shkollë.

III. ZHVILLIMI I KOMPETENCAVE KYÇ NËPËRMJET KOMPETENCAVE LËNDORE

Kompetenca përcaktohet si harmonizim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve për të trajtuar plotësisht situatat e kontekstit. Kompetencat kyç janë ato që i nevojiten një individi për zhvillimin e tij personal, për punësimin, për përfshirjen në jetën sociale si qytetar aktiv, për përshtatjen në botën digjitale.

Zhvillimi i kompetencave kyç nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies –nxënies nuk është një proces i veçuar, por mësuesi mban parasysh lidhjen e kompetencave kyç, me kompetencat lëndore. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat e të nxënit, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme për procesin e të nxënit. Kur nxënësi realizon kompetencat e TIK-ut, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyç.

Realizimi i kompetencave kyç gjatë procesit të të nxënit kërkon që mësuesi të lidhë kompetencat kyç me kompetencat specifike të lëndës. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë metodat, teknikat dhe mjetet e përshtatshme didaktike për realizimin e çdo kompetence dhe rezultati të të nxënit.

Mësuesi gjatë procesit të planifikimit të periudhave mësimore si edhe planifikimit ditor duhet të jetë shumë i kujdesshëm në përcaktimin e rezultatit/ëve të të nxënit për kompetencat kyç që synon të arrijë nxënësi në shkallën dhe klasën përkatëse. Mësuesi duhet t'i përshtatë ato me rezultatet e të nxënit të kompetencave të lëndës duke përzgjedhur dhe përdorur përmbajtjen mësimore, mjetet didaktike dhe metodologjinë e duhur përmes të cilave të realizojë sa më mirë këto rezultate.

Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyç nëpërmjet zhvillimit të kompetencave dhe njohurive të marra në lëndën e TIK-ut nuk janë shteruese, ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Kompetenca digjitale

Nxënësi përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin

- Përdor mediat digjitale dhe mjediset informative për të komunikuar dhe bashkëpunuar, duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive.
- Përdorimi i imazheve digjitale për të modifikuar ose krijuar vepra të artit për një prezantim digjital.
- Shpjegon avantazhet dhe disavantazhet e përdorimit të teknologjive të ndryshme për të siguruar informacione nga një shumëllojshmëri burimesh. (p.sh: krahasojnë komunikimin përmes videove dhe mjeteve të komunikimit masiv).
- Analizon, vlerëson, menaxhon informacionin e marrë elektronikisht (p.sh., hedhin disa informacione të marra nga interneti duke i përmbledhur në një tabelë ose grafik).
- Përcakton mjetet e duhura teknologjike për qasjen në informacione dhe burime elektronike.
- Zhvillon aftësinë mediatike për identifikimin e burimit të informacionit dhe këndvështrimin analitik për gjykimin e tyre (p.sh. dallon nëse një material i marrë nga interneti është fakt dhe burimi është primar ose sekondar).
- Ndërton sisteme të teknologjisë së informacionit nëpërmjet mbledhjes, përpunimit dhe daljes së informacionit, si dhe të sugjerimeve dhe rekomandimeve të marrë nga mësuesit ose nxënësit e tjerë.
- Diskuton mbi ndikimin, avantazhet dhe disavantazhet e teknologjive ekzistuese dhe të reja në jetën e individit, shoqërisë apo komunitetit.

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

Nxënësi komunikon në mënyrë efektive

- Veçon informacionin kryesor nga një burim digjital (internet, radio, TV etj.) e komenton dhe e shfrytëzon atë si referencë gjatë hartimit të një punimi ose detyre me shkrim.
- Përdor programet softwerike për komunikim të drejtpërdrejtë dhe në distancë nëpërmjet formave të caktuara të komunikimit (për nevojat e veta apo si detyrë shkollore).

Kompetenca e të menduarit

Nxënësi mendon në mënyrë krijuese

- Zgjidh një problem dhe arsyeton përzgjedhjen e procedurave përkatëse
- Përzgjedh dhe demonstroi strategji të ndryshme për zgjidhjen e një problemi (shoqëror) duke paraqitur rezultat të njëjtë.

Kompetenca e të nxënës

Nxënësi mëson për të nxënë

- Përzgjedh të dhëna nga burime të ndryshme digjitale, të cilat i shfrytëzon për realizimin e temës/detyrës së dhënë dhe i klasifikon ato burime sipas rëndësisë që kanë për temën.
- Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga një burim(internet, medie) për të nxënë një temë, veprim, aktivitet ose detyrë që i kërkohet.
- Përdor programe të përshtatshme kompjuterike për zgjidhjen e problemeve dhe kryerjen e detyrave në fusha të ndryshme të dijes.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësi kontribuon në mënyrë produktive

- Përdor programet kompjuterike për përgatitjen e materialeve të nevojshme grafike, ilustrime, dizenjime (të ftesave, pamfleteve, njoftimeve apo publikimeve).

Kompetenca personale

Nxënësi bën jetë të shëndetshme

- Identifikon shenjat/simbolet e rrezikut në prodhime apo objekte konkrete.

Kompetenca qytetare

Nxënësi përkushtohet ndaj të mirës së përbashkët

- Identifikon paragjykimet që mund të ekzistojnë në shkollë dhe jashtë saj dhe propozon masa konkrete për parandalimin e tyre duke përdorur mjetet digjitale.
- Merr pjesë në rrjetet sociale që promovojnë tolerancë dhe diversitet kulturor, etnik, fetar, gjinor etj, në shkollë apo në komunitet, ku përfshihen moshatarë të të gjitha përkatësive të përmendura, që jetojnë në bashkësinë e gjerë.

IV. INTEGRIMI NDËRLËNDOR

TIK-u luan një rol të rëndësishëm në të gjitha fushat e tjera. Ai u shërben të gjitha fushave, duke pasuruar situatat e mësimi në të cilat nxënësi zhvillon kompetencat e tij. Përdorimi i teknologjisë ndihmon në përvetësimin më mirë të lëndëve të tjera nga nxënësi duke i bërë ato më të kuptueshme dhe më tërheqëse. Përdorimi i TIK-ut duhet të shihet si një mjet që i ndihmon nxënësit të përqendrohen më gjatë në klasë. Është shumë e rëndësishme që mësuesit e lëndëve të

bashkëpunojnë me njëri-tjetrin në mënyrë që nxënësit të kenë mundësinë të krijojnë lidhje analoge midis lëndëve. Madje propozohet që disa projekte kurrikulare të jenë të përbashkëta për disa lëndë. Në këtë mënyrë do të ulej ngarkesa e nxënësve por edhe ata do të aftësoheshin për të zgjidhur një problem nëpërmjet përdorimit të njohurive nga fusha të ndryshme.

Gjuhët dhe komunikimi

Në shkolla duhet të ketë një mbështetje të fortë për lidhjen e të mësuarit në lëndën e TIK-ut me të mësuarit e lëndëve që përfshihen në fushën e të nxënësve “Gjuhët dhe komunikimi”. Të mësuarit në lëndën e TIK-ut i jep një përparësi të madhe komunikimit të saktë dhe të qartë. Lënda e TIK-ut mbështetet mbi përforsimin e të mësuarit të gjuhës dhe komunikimit. Nxënësit duhet të përshkruajnë objektet dhe ngjarjet, të interpretojnë përshkrimet, të lexojnë dhe të japin udhëzime, të gjenerojnë dhe zbulojnë ide me të tjerët, të shkruajnë përshkrime të shkurtra, tekste reklamash, raporte vlerësimi dhe ndryshimi, si dhe të marrin pjesë në grupe diskutimi. Në gjuhët dhe komunikimi nxënësi bën korrigjimin në mënyrë automatike të gabimeve drejtshkrimore duke respektuar rregullat e drejtshkrimit dhe specifikimet gjuhësore. Gjatë dërgimit të e-mail-ëve shikohet nëse është zgjedhur adresa e saktë dhe nëse është përdorur gjuha e duhur ndaj dërguesit.

Matematika

Kurrikula e lëndës së TIK-ut jep kontekstin brenda të cilit mund të zbatohet dhe mund të zhvillohet të kuptuarit matematikor, rrjedhshmëria, arsyetimi logjik, mendimi analitik dhe kritik, aftësitë e zgjidhjes problemore. Në lëndën e TIK-ut, nxënësit përpunojnë të dhënat duke përdorur tabela, lista, piktura grafike, kolona grafike dhe vija grafike. Në matematikë aftësitë e nxënësve për analizë të dhënash do të zhvillohen për të përfshirë pilotime të shpërndara, grafikë linearë dhe gradientët e grafikëve. Në studimin e matematikës nxënësi përdor programin *Excel* për të hedhur të dhëna matematikore, ata mund ta realizojnë nëpërmjet vizatimit të grafikëve, të cilët mund të shërbejnë më pas edhe për të realizuar analizën e të dhënave. Krijimi i një baze të dhënash (database) ku të hedhim të dhënat për nxënësit: emër, mbiemër, datëlindja, vendlindja etj. Kjo bazë të dhënash mund të përdoret më pas për përlogaritje formulash kur nxënësit të kenë përvetësuar Excel-in.

Shkencat e natyrës

TIK-u mbështetet tek konceptet e biologjisë, kimisë, fizikës për të zgjidhur problemet dhe skicon zgjidhje për të përmbushur nevojat dhe mundësitë njerëzore. Lidhjet me kurrikulën e shkencave të natyrës lejojnë zbatimet e koncepteve shkencore përmes kritikës dhe zbatimit të njohurive

parësore për të projektuar zgjidhje të botës reale që janë të kuptueshme për nxënësit. P.sh., nxënësit zbatojnë njohuritë mbi forcat dhe karakteristikat e vetive të materialeve. Ata kryejnë studime të përshtatshme shkencore të materialeve, proceseve dhe prototipeve.

TIK-u jep shumë teknika dhe teknologji për të automatizuar mbledhjen, magazinimin dhe analizën e të dhënave shkencore. Zhvillimi i teknologjive digjitale si: *data loggers, spreadsheets, databases, teknologjitë e simulimit dhe të imagjinatës* kanë qenë boshti për përparimin në shkenca. Ato janë përdorur për të mbledhur dhe për të organizuar një gamë të gjerë të dhënash dhe për të tërhequr informacion duke filtruar, analizuar dhe vizualizuar volume të mëdha të dhënash numerike, kategorike dhe strukturore. TIK-u u jep nxënësve aftësitë për të përfaqësuar të dhënat në mënyrat që mundësojnë analizat përlllogaritëse. Shkencëtarët përdorin teknologjitë digjitale për të zhvilluar *software* për të simuluar, modeluar dhe analizuar sisteme biologjike, kimike dhe fizike. Teknologjitë digjitale u japin nxënësve aftësitë për të zbatuar dhe për të fituar një të kuptuar më të thellë të koncepteve dhe të modeleve në lëndët shkencore duke ndërvepruar me simulimet.

Artet

Nxënësit përdorin multimedien në një gamë të fushave të të mësuarit në kurrikulën shkollore për të komunikuar prova të të mësuarit të tyre. Përshkrime të qarta të përmbajtjes që përshkruajnë dijet, të kuptuarit dhe aftësitë në multimedia gjenden te teknologjitë digjitale dhe artet e medias. Gjithashtu, te vizatimi dhe teknologjia digjitale nxënësit mund të prodhojnë zgjidhje të dizenuara me fokus multimedial përmes kontekstit të teknologjive, *Materialet dhe specializimet e teknologjive*, p.sh., teknologjitë grafike.

Lidhja sipas tematikave konkrete

GJUHA DHE KOMUNIKIMI

- Përdorimi i tastierës
- Interneti, e-mail
- Krijimi i paragrafëve
- Rrjetet sociale CD-ROM, DVD

Korrigjimi në mënyrë automatike i gabimeve ortografike, vendosja e duhur e sintaksës. Gjatë dërgimit të e-maileve të shihet nëse është zgjedhur adresa e saktë dhe nëse është përdorur gjuha e duhur ndaj dërguesit. Kur nxënësit mësojnë ndarjen e paragrafëve dhe të fjalëve, atyre u korrigjohet edhe ana gjuhësore, si dhe shihet nëse ndarja e paragrafëve është e saktë. Nëpërmjet

CD-ROM dhe DVD ata zhvillojnë më shumë fjalorin, duke e pasuruar atë dita-ditës. Ana vizuale i ndihmon nxënësit të mbajnë mend më shpejt dhe më lehtë shumë fjalë.

MATEMATIKA

- Përdorimi i programit Microsoft Excel
- Formulatat dhe funksionet matematikore

Të hedhurit e të dhënave matematikore, nxënësit mund ta realizojnë nëpërmjet krijimit të grafikëve, të cilët mund të shërbejnë më pas edhe për të realizuar analizën e të dhënave. Krijimi i një database ku të hedhim të dhënat për nxënësit: emër, mbiemër, ditëlindja, vendlindja etj. Kjo database mund të përdoret më pas për përlllogaritje formulash kur nxënësit të kenë përvetësuar Excel-in.

SHKENCAT E NATYRËS

- Interneti
- Përdorimi i laboratorëve virtuale

Për të kuptuar më mirë eksperimentet, nxënësit ndjekin eksperimente, të cilat gjenden online, dhe shumë lehtë edhe në faqen e www.youtube.com, po edhe në faqe të specializuara për shkencat ekzakte (p.sh Lifeliqe është një platformë edukative, e cila promovon rritjen e angazhimit dhe produktivitetit të nxënësve gjatë orës së mësimit duke përdorur mbi 1.100 modele 3D interaktive të tematikave të ndryshme <https://www.lifeliqe.com>). Nxënësit mund të organizojnë projekte kurrikulare, duke përdorur internetin për gjetje informacioni dhe PowerPoint-in për prezantim.

SHKENCAT E NATYRËS

- Interneti
- Google Maps

Nxënësit e përdorin internetin për të gjetur informacion në lidhje me fenomenet gjeografike dhe për të zgjeruar njohuritë e tyre mbi faktet historike. Gjithashtu, nëpërmjet internetit ata njohin më nga afër qytetet, të cilat mund t'i vizitojnë në të ardhmen. Për të kuptuar më mirë hapësirat, pozitat gjeografike dhe zhvendosjen në terren, nxënësit përdorin www.googlemap.com.

- Përdorimi i MP3, video, magnetofon
- Regjistrimi i muzikës, prerja e fragmenteve

- Krijimi i mozaikëve, animacioneve etj..

Nxënësit i përdorin këto mjete për të përvetësuar më mirë njohuritë e lëndës Muzikë, duke krijuar pjesë të vogla muzikore nëpërmjet përdorimit të teknologjive. Nëse nxënësit e dëgjojnë këngën, por në të njëjtën kohë kanë dhe mundësinë të shohin videoklipin e saj, kjo e bën më të lehtë mësimin e muzikës. Ndërmjet përdorimit të mjeteve teknologjike nxënësit janë të aftë të krijojnë punime digjitale në të cilat reflektojnë kreativitetin artistik. në bazë të njohurive të marra në lëndën e artit pamor.

V. TEMAT NDËRKURRIKULARE

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. TIK-u ka një shumëllojshmëri zbatimesh në jetën e përditshme dhe është e lidhur me shumë komponentë të arsimit. Kjo lidhje është e dyfishtë sepse ajo jo vetëm merr në konsideratë shumë nga këto komponentë, por edhe kontribuon në realizimin e tyre. Kështu, në shqyrtimin e temave ndërkurrikulare:

- Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave;
- Të drejtat e njeriut;
- Vendimmarrja morale;
- Zhvillimi i qëndrueshëm;
- Mjedisi;
- Ndërvarësia;
- Bashkëjetesa paqësore.

Nxënësi duhet të zgjidhë situata dhe probleme, duhet të përdorë arsyetimin matematikor dhe elemente të gjuhës matematikore, në mënyrë që të qartësojë dhe të shpjegojë çështje të ndryshme që lidhen me realizimin e tyre. Përmes situatave të paraqitura në temat ndërkurrikulare, nxënësi ka mundësi të bëjë lidhjet ndërmjet kompetencave matematikore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave.

Nxënësi mëson të realizojë disa etapa, kur zgjidh një problem apo situatë dhe kjo aftësi kontribuon në rritjen e tij personale duke e ndihmuar atë të gjejë vendin e tij në shoqëri. Nxënësi mund të përdorë metodat statistikore (anketa, intervista) për të bërë analiza rreth mendimit të njerëzve, mund të arsyetojë dhe të argumentojë një vendim të caktuar. Kështu, ai mëson të marrë pjesë në

jetën shoqërore në klasë dhe në shkollë, zhvillon një qëndrim të hapur ndaj botës duke respektuar diversitetin. Nxënësi inkurajohet të veprojë aktivisht në mjedisin e tij duke ruajtur një qëndrim kritik ndaj mallrave të konsumit.

1. Zhvillimi i qëndrueshëm

Mësuesi shpesh shqetësohet pasi nuk është ekspert në çështjet e mjedisit dhe zhvillimit të qëndrueshëm dhe nuk beson se mund të trajtojë lehtësisht çështje të tilla sidomos në temat mësimore që lidhen me zbatimin praktik të TIK-ut. Kjo nuk duhet të jetë një shqetësim për mësuesin, pasi ai mund të integrojë temat ndërkurrikulare në procesin mësimor falë aplikimit të gjerë të TIK-ut në jetën reale.

Shembull

Në një orë mësimi me temë “Teknologjia dhe ne”, mësuesi ndan klasën në grupe, ju tregon nxënësve telefonin e tij celular dhe kërkon që t`ju përgjigjen pyetjeve: “Ku mendoni se është prodhuar ky telefon? Çfarë do bëj unë me këtë telefon kur ai të priset? etj.” Mësuesi ju jep kohë nxënësve të krijojnë një historik të telefonit të tij dhe ju kërkon të jenë krijues. Më pas mësuesi i vendos nxënësit në grupe të tjera dhe ata krahasojnë përgjigjet e tyre. Mësuesi pyet nxënësit se cili është ndikimi i telefonave celularë ndaj ambientit dhe si mundemi ne ta zvogëlojmë këtë ndikim. Në këtë mënyrë mësuesi ka ndërgjegjësuar nxënësit për ambientin në të cilin jetojmë dhe zhvillimin e qëndrueshëm, duke i fuqizuar ata të jenë të aftë të marrin pjesë në diskutime dhe debate dhe të jenë pjesë e zgjidhjeve të problemeve të ndryshme. Pas këtij diskutimi, mësuesi vazhdon me tekstin dhe ushtrimet që janë në libër.

2. Mjedisi

Ndikimi dhe rritja në mënyrë progresive e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit ka prekur çdo aspekt të jetës së përditshme të njeriut duke filluar nga mënyra e komunikimit me njëritjetrin dhe deri te qasjet e ndryshme, të tilla si zhvillimi i produkteve dhe programeve software, të cilat lehtësojnë kryerjen e këtyre aktiviteteve. Masivizimi i produkteve dhe shërbimeve digjitale kohët e fundit ka sjellë një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë e mjedisit, prandaj është detyra e mësuesit të TIK-ut të ndërgjegjësojë nxënësit lidhur me përdorimin e burimeve digjitale, të cilat garantojnë qëndrueshmëri dhe kanë ndikim të ulët

Shembull

Në temën ndërkurrikulare “Mjedisi” mësuesi i TIK-ut mund të përfshijë koncepte të “Green IT” duke shpjeguar rëndësinë e përdorimit të teknologjive miqësore me mjedisin, në mënyrë që të stimulojë përdorimin e mekanizmave dhe strukturave teknologjike që reduktojnë ndikimet negative në mjedis. Mësuesi përgjatë orës së mësimit mund të zhvillojë diskutime me nxënësit lidhur me ndikimin që Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit ka pasur në mjedis dhe se si industria e TIK-ut mund të prodhojë, përdorë dhe riciklojë komponentët hardwerik apo pajisjet periferike. Në mënyrë që të kufizojë ndikimin e dëmshëm në mjedis, duke përfshirë reduktimin e emetimeve të karbonit dhe reduktimin e përdorimit të energjisë elektrike.

VI. METODOLOGJIA E MËSIMDHËNIE – NXËNIES NË TIK

Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, përsa i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete etj. Përpos kësaj, që nxënësit të zotërojnë kompetencat, duhet të përvetësojnë konceptet dhe të zotërojnë shprehitë. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies, të cilat përshtaten me objektin e të nxënësve dhe nevojat e nxënësve.

Një mësimdhënie – nxënie e mirëmenaduar dhe e mirëplanifikuar, krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, si punën e mësuesit, ashtu edhe atë të nxënësit. Kompetencat matematikore janë të ndërlidhura, me sinerji dhe zhvillohen nëpërmjet situatave të të nxënësve që kanë në qendër pjesëmarrjen aktive të nxënësve. Nxënësit janë aktivë kur përfshihen në veprimtari, eksplorime, ndërtime ose simulime të njohurive, aftësive, krahasime të rezultateve apo nxjerrje konkluzionesh. Për të siguruar këtë pjesëmarrje aktive të nxënësve, mësuesi duhet të krijojë një atmosferë që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët për të zhvilluar njohuritë e tyre në matematikë.

Çfarë dëgjoj, e harroj

Çfarë dëgjoj dhe shikoj, e kujtoj pak

Çfarë dëgjoj, shikoj dhe diskutoj, filloj ta kuptoj

Çfarë dëgjoj, shikoj, diskutoj dhe bëj, fitoj njohuri dhe aftësi

Çfarë i mësoj dikujt tjetër bëhem kompetent.

(Sillberman, 1996)

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon të japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojat e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Prosesi mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënësve*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbylljen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike.

Krahas këtyre përcaktimeve të të nxënësve, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënësve këto metoda.

Mësues të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqendrohen më shumë në të menduarit, të kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënësve, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënësve dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura. Stilet e të nxënësve, nëpërmjet metodave dhe teknikave të mësimdhënies përmbyll detyra të rëndësishme të mësimdhënies dhe të të nxënësve.

Përmes stileve të të nxënësve mësuesi:

- Ruan *përfshirjen aktive*;
- Nxit *diskutim të hapur*;
- Nxit nxënësit të krijojnë dhe *të bëjnë pyetjet e tyre*;
- Ndihmon *shprehjen e mendimeve* të nxënësve;
- Ruan *motivimin* e nxënësve për të mësuar;
- Siguron një mjedis ku *respektohen mendimet*;
- Krijon një shtresë për *reflektim* në atë që nxënësit *vlerësojnë*;
- Shërben si nxitje për *ndryshim*;
- Vendos shpresë për *përfshirjen kritike* të nxënësve;
- Ndihmon *mendimin kritik* në nivele të larta e të ndërlikuara.

Mësimi më efikas dhe afatgjatë ndodh kur mësuesit inkurajojnë zhvillimin e të menduarit në nivel të lartë dhe mendimin kritik, të cilat përfshijnë aplikimin, analizimin, vlerësimin dhe krijimin. Gjithashtu, duhet t'i kushtohet kujdes zhvillimit të aftësive afektive dhe psikomotorike të

nxënësve. Për të siguruar që kjo të ndodhë, ju duhet të inkurajoni njohuri dhe të kuptuar të thellë të përmbajtjes. Teknikat e metodologjisë gjatë procesit të mësimdhënies të prezantuara më poshtë ***nuk janë shteruese***. Mësuesit mund të hulumtojnë dhe të krijojnë vetë teknika të tjera që motivojnë dhe nxisin të nxënit e nxënësve.

Për të siguruar përdorimin efektiv të TIK-ut mësuesit duhet :

- Të planifikojnë përdorimin e TIK-ut nga ana e nxënësve në bashkëpunim me mësuesit e lëndëve të tjera;
  - Të planifikojnë saktë temat e reja, për të cilat mund të përdoret TIK-u jo vetëm si aftësi kryesore por edhe si aftësi që ndihmon në arritjen e dijeve në lëndët e tjera;
  - Të jenë të sigurt se burimet e TIK-ut janë në dispozicion për mësimdhënien dhe mësimxënien;
- Është e rëndësishme që kur bëhet planifikimi i përdorimit të TIK-ut për temat e reja, të sigurohemi më parë që nxënësit janë në gjendje ta përdorin atë.

Përdorimin e Tik-ut si mjet në orën e mësimit mund ta shohim në disa raste siç po i përshkruajmë më poshtë:¹

1. *Një orë mësimi në laboratorin e kompjuterëve*

Në një laborator kompjuterësh ku mësimi zhvillohet me ndihmën e teknologjisë, nxënësit rrinë para kompjuterëve dhe zhvillojnë veprimtaritë e tyre individuale si: përdorimi i programeve të ndryshme, kërkimi në internet, shkrimi i letrave dhe dërgimi i tyre elektronikisht, punime apo detyra individuale apo bashkëpunim online mes nxënësish. Nëpërmjet kësaj metode realizohet mësimi individual si dhe komunikimi online.

2. *Një orë mësimi në një klasë me disa kompjuter*

Në klasat me disa kompjuter mund të kryhen disa veprimtari. Në këto lloj klasash të organizuara në grupe me nga tri- katër nxënës, komunikimi mësues-nxënës realizohet më lirshëm mes tyre. Ndryshe nga laboratorin, nxënësit kanë mundësi të punojnë pa kompjuterin dhe të përdorin atë vetëm kur u duhet ose nëse u duhet. Në këtë mjedis teknologjia shërben si mjet për të zgjidhur llojet e të gjitha detyrave që nga krijimi i faqeve të internetit deri në krijimin e produkteve më të avancuara digjitale. Në këto klasa mësuesit mund t'u japin nxënësve detyra të cilat bëhen me ndihmën e kompjuterit, duke bashkëpunuar me shokët e klasës ose nëpërmjet shkëmbimeve online.

3. *Një orë mësimi në klasa me një kompjuter*

---

¹Universiteti Sh.Kirili Fakulteti Pedagogjik, Shkup, fq. 16

Në disa shkolla ka klasa të cilat janë të pajisura me një kompjuter. Një kompjuter mund të duket i pamjaftueshëm për orën interaktive, por zhvillimi i mësimit me një kompjuter ka disa përparësi:

- Mësuesi menaxhon veprimtarinë e nxënësve në çdo moment;
- Mësuesi kontrollon lehtësisht veprimtarinë e nxënësve duke i udhëzuar ata;
- Teknologjia është në dispozicion në momentin e duhur;
- Nxënësit mund të shohin njëri-tjetrin dhe të bashkëpunojnë lirshëm ;
- Duke pasur vetëm një kompjuter në klasë, vëmendja zhvendoset nga teknologjia në mësim nëpërmjet bashkëpunimit;

Përdorimi i TIK-ut në mësim rrit cilësinë e mësimdhënies, paraqet një strategji mjaft të rëndësishme për asimilimin e njohurive dhe ofron mundësi për përmirësimin e sistemit arsimor.

Për këtë arsye, rekomandohet aplikimi i metodave të reja të mësimdhënies dhe nxënies duke integruar TIK-un në proces vetëm në orët kur shikohet e arsyeshme. Për të realizuar orë të tilla nevojiten këto pajisje:

- Kompjuter
- Printer
- Video projektor
- Rrjete kompjuterike lokale
- Instalim interneti
- Software për të gjitha lëndët që dëshirojnë të përdorin TIK-un
- Laboratorë virtual...etj..

Në këto cikle shkollimi është shumë i rëndësishëm fakti që jo të gjithë nxënësit mësojnë njësoj. Për këtë arsye, në këtë kapitull i japim rëndësi inteligjencave të shumëfishta që ndikojnë në përvetësimin e njohurive nga ana e nxënësve.

Inteligjencat e shumëfishta

Howard Gardner ka propozuar një teori për inteligjencat e shumëfishta dhe mësuesit në çdo nivel klase. Ai sugjeron që inteligjenca i referohet aftësisë së njerëzve për të zgjidhur problemet ose për të bërë diçka të vlerësuar në një kulturë të caktuar (Checkley, 1997). Në librin e tij *Frames of Mind* (1983), Gardner, propozon që kultura jonë ka për ta përcaktuar ngushtë inteligjencën dhe që faktikisht ka të paktën shtatë inteligjenca bazike. Teoria e tij njihet si teoria e inteligjencave të shumëfishta (teoria MI). Gardner gjithashtu sugjeron që inteligjenca ka të bëjë më tepër me

kapacitetin për të zgjidhur probleme dhe për ti dhënë formë produkteve se sa me detyrat e izoluara të testeve të IQ.

Armstrong (1994,) sugjeron katër pika kyçe në teorinë MI (multiple inteligencis):

1. Çdo person posedon plot tetë inteligjenca. Disa njerëz kanë nivel të lartë të funksionimit të pjesës më të madhe të inteligjencave: disa të tjerë janë më të zhvilluar në një ose dy inteligjenca dhe më modest ose më pak të zhvilluar në inteligjencat e tjera.
2. Pjesa më e madhe e njerëzve mund të zhvillojnë secilën inteligjencë në një nivel të përshtatshëm kompetence.
3. Inteligjencat zakonisht veprojnë së bashku në mënyra komplekse. Inteligjencat ndërveprojnë dhe mbështesin njëra tjetrën.
4. Ka shumë mënyra për të qenë inteligjent në secilën kategori. Nuk ka një set standard karakteristikash, cilësish, ose attribute që një person duhet të ketë për të qenë inteligjent në një fushë të caktuar.

Gardner nuk mbron një mënyrë të vetme të mësimit dhe nuk beson se ka një plan për mësimdhënien (Checkley, 1997). Ai beson që teoria MI, mbasi kuptohet, inkurajon mësuesit të marrin parasysh ndryshimet individuale dhe ti ndihmojnë të gjithë fëmijët ta përdorin mendjen e tyre mirë (Checkley, 1997). Për aplikimin e modelit MI në klasë, mësuesit largohen nga format tradicionale të mësimdhënies, duke përfshirë shpjegimin dhe kërkimin nga studentët për detyra të shkruara dhe punime. Në termat e vlerësimit Gardner mbron idenë që mësuesit duhet të lejojnë nxënësit të demonstrojnë të kuptuarin në një shumëllojshmëri mënyrash (Checkley, 1997).

Kur mësuesit aplikojnë modelin MI në mësimdhënien e tyre, sugjerohet që ata të mendojnë për inteligjencat dhe se si ato mund të integrohen në mënyrën e duhur në një kapitull ose mësim të veçantë, duke mundësuar një balancë ndërmjet tetë inteligjencave në aktivitete. Duke vepruar kështu, të gjithë nxënësit mund të kenë inteligjencën e tyre më të fortë të përfshirë disa herë në kohë. Armstrong (1994, fq. 58) sugjeron që, nëse njëherë të vetme objektivi i një kapitulli ose mësimi është në mëndje, mësuesit mund të bëjnë pyetjet e mëposhtme për të adresuar tetë inteligjencat:

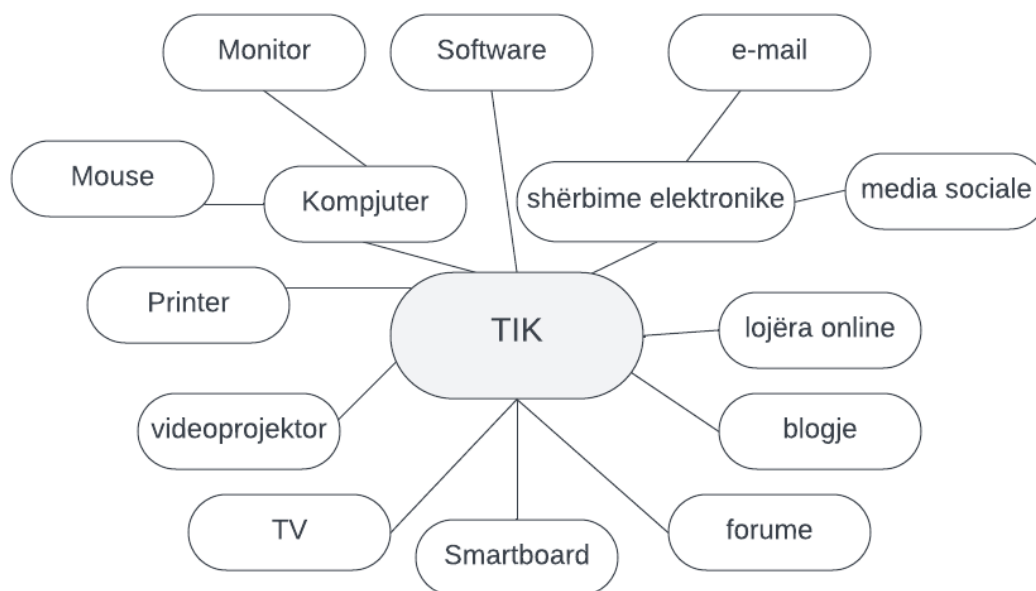
1. Logjike- Matematikore: Si mund të paraqes numrat, llogaritjet, klasifikimet logjike ose të menduarin kritik?

- 2. Gjuhësore:** Si mund ta përdor fjalën e shkruar apo të lexuar?
- 3. Hapësinore:** Si mund ta përdor ndihmën vizuale, vizualitetin, ngjyrat, artin apo metamorfozën?
- 4. Muzikore:** Si mund të paraqes muzikën ose tingujt e ambientit, ose të caktoj pika kyçe në një ritëm ose strukturë melodike?
- 5. Trupore-Kinesthetic:** Si mund të përfshij të gjithë trupin ose përdor eksperiencat konkrete?
- 6. Natyraliste:** Si mund ta përdor ambientin jashtë?
- 7. Ndërpersonale:** Si mund ti angazhoj studentët në shkëmbimin në çift, mësimin bashkëpunues ose simulimet në grupe të mëdha?
- 8. Intrapersonal:** Si mund tu shkaktoj ndjenja personale apo kujtime ose tu jap studentëve mundësi zgjedhjeje?

Duke marrë në konsideratë për sa i përket më lart, disa teknika interaktive që mund të përdorin mësuesit në lëndën e TIK-ut janë :

BRAINSTROMING

Brainstorming (stuhi mendimesh) është një teknikë, e cila u kërkon nxënësve të mendojnë rreth një çështje dhe të diskutojnë rreth saj me synim ndërtimin e njohurive të reja. Kjo teknikë, siguron një mjedis të lirë dhe të hapur që inkurajon të gjithë pjesëmarrësit për të shprehur në mënyrë kreative mendimet e tyre rreth një problemi. Teknika (brainstorming) përdoret në fazën fillestare të ndërtimit të njohurive të reja. Në këtë fazë, mësuesi udhëzon nxënësit të listojnë të gjithë njohuritë që ato kanë lidhur me temën e re. Në këtë fazë, roli i mësuesit është të drejtojë debatin, të kuptojë mendimet e nxënësve dhe të dëgjojë me kujdes idetë e tyre. Përdorimi i kësaj teknike synon pjesëmarrjen aktive të nxënësve në procesin mësimor. Brainstorming është një teknikë e thjeshtë dhe e efektshme e cila kërkon një nivel të lartë krijimtarije për tu përdorur. Këtë teknikë mësuesit e TIK-ut mund ta përdorin gjatë kohës që ata zhvillojnë kryesisht tematikën e Internetit si dhe atë të prezantimit digjital. Gjithashtu mësuesit gjatë tematikës së prezantimit digjital, mund tu kërkojë nxënësve të realizojnë prezantime duke përdorur programe të ndryshme multimediale dhe më pas tu kërkojë nxënësve se nga ndryshojnë ato nga njëri-tjetri.

HARTA E KONCEPTVE (KONCEPTOGRAMA)

Harta e koncepteve (konceptograma), është një metodë (teknike) e paraqitjes vizuale të një informacioni dhe shërben për lidhjen e koncepteve të një teme mësimore, disa temave apo të një

tematike. Përcaktimi me saktësi i kësaj metode (teknike,) mundëson qëndrueshmëri në përvetësimin e njohurive, integrimin logjik dhe aftësinë për zbatimin e tyre, si dhe shprehinë e një pune krijuese. Konceptograma shërben si një instrument diagnostikues i procesit të të nxënit interaktiv. Konceptogramën mund ta ndërtojme edhe duke filluar nga një koncept specifik dhe të kalojmë te koncepti themelor. Ato mund të jenë dy llojesh: të thjeshta, ose të detajuara në degë hierarkike. Elementët përbërës të tyre janë: etiketat, vijat dhe nyjat.

Në etiketa vendosen konceptet, vijat lidhin konceptet dhe përcaktojnë tipin e strukturës së konceptogramës.

Konceptograma zbatohet lehtë në kushtet e mjedisit të një klase. Mësuesi udhëzon nxënësit hap pas hapi duke mbajtur shënime në tabelë dhe pasi dëgjon mendimet e tyre, bën vërejtjet përkatëse dhe ndërton një konceptogramë, duke u bazuar në idetë më të mira të nxënësve. Më poshtë po listojmë veprimet që kryen mësuesi gjatë një ore mësimore:

- Mësuesi liston në një tabelë përmes diskutimit me nxënësit të gjitha konceptet që përmban tema apo tematika.
- Ai ndërton së bashku me nxënësit diagramin e konceptogramës duke vendosur konceptet në etiketa.
- Vendos konceptin më të përgjithshëm në qendër dhe e rrethon atë.
- Pyet nxënësit se cilat janë konceptet e tjera, që lidhen me konceptin e vendosur te etiketa qendrore.
- Bashkon etiketat me vija të thjeshta ose vija me shigjeta sipas kontekstit të përmbajtjes së tyre.
- Mund të udhëzojë nxënësit që të ndarë në grupe të ndërtojnë secili nga një konceptogramë. Në fund të kohës së caktuar, mësuesi kontrollon konceptogramet dhe ndërton një konceptogramë duke debatuar dhe bërë komentet e duhura me nxënësit për problematikat ose logjikën e ndjekur nga ana e tyre.

Në lëndën e TIK-ut nxënësit e klasës së 8-të dhe të 9-të mund të krijojnë lehtësisht hartat e koncepteve nëpërmjet programit Prezi ose nëpërmjet programeve dhe aplikacioneve të specializuara siç është p.sh.: MindView.

Në këtë skemë mësuesi duhet të bëjë ndarjen e variabëlve para se të fillojë kodimin.

Udhëzime për përdorimin e saj në klasë

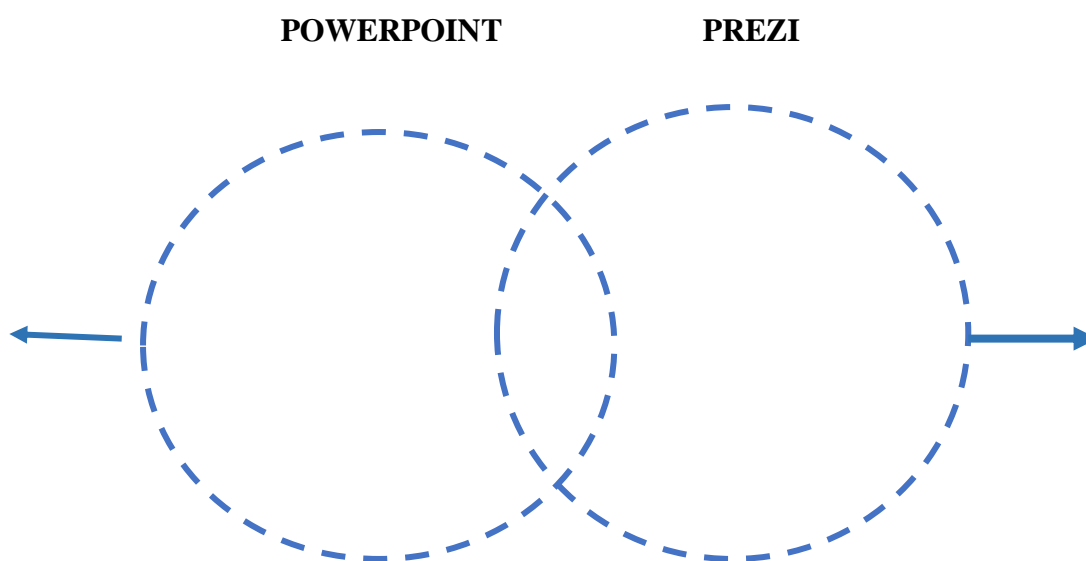
- Shkruani në tabelë të gjitha konceptet e reja të një tematike.
- Ndërtoni etiketat, ku në secilën prej tyre keni të vendosur nga një koncept.

- Vendosni etiketat sipas një rregulli logjik.
- Bashkoni me vija konceptet që lidhen me njëri –tjetrin.

DIAGRAMA E VENIT

Diagrama e Venit është një teknikë, më anë të së cilës evidentohen të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dy koncepteve. Diagrami i Venit ndërtohet me prerjen e dy a më shumë rrahëve. Përdoret kryesisht gjatë fazës së reflektimit. Nëpërmjet tij, nxënësit zbulojnë tipare të përbashkëta dhe veçori dalluese në varësi të specifikave të temës së mësimit, si dhe mbajnë qëndrime personale lidhur me to. Veprimtaria zgjat 10'-20', por është në varësi të temës, moshës dhe kohës së përgjithshme në dispozicion.

Shembull:

DEBATI

Debati është një metodë që karakterizohet nga një procedurë formale për paraqitjen e argumenteve për një çështje, nga dy grupe kundërshtarë, para dëgjuesve duke ndjekur një ecuri standard. Njëri prej grupeve është pro problemit, tjetri kundër. Për të zhvilluar një debat është e domosdoshme të kesh një problem, dy skuadra debatuesish dhe një procedurë për të debatuar çështjen. Debati të jep mundësi të flasësh, të pyesësh dhe të përgatitësh argumentet.

Kjo metodë/teknikë mund të përdoret në klasë me grupe të mëdha ose të vogla nxënësish. Në të dyja rastet, debati është më mirë të fillojë me anë të një diskutimi të shkurtër të çështjeve të

përfshira në temën e debatit. Kjo ofron një kontekst për debat, një kuptim të nën-çështjeve të përfshira, dhe mat dijet që ka klasa rreth kësaj çështje. Në këtë kohë, mësuesi duhet të bëjë të qartë rregullat e debatit, duke përfshirë kohën e caktuar për secilin grup dhe rregullat për të folur. Pasi palët dhe zgjedhja është vendosur, nxënësve do t'ju duhet kohë për të përgatitur argumentet dhe strategjitë e tyre.

Nëse klasa është pro kryerjes së një debati si një grup i madh, atëherë, mësuesi shërben si moderator. Në formate të vogla (*secila skuadër përbëhet nga dy ose tri debatues*) ose grupe të mëdha, nxënësit duhet të udhëzohen të argumentojnë pikëpamjet e tyre pro ose kundër mbështetur në burime, në varësi të objektivave të mësuesit. Mësuesi gjatë zhvillimit të debatit vendos vëzhgues si gjykatës dhe i udhëzon ata si duhet të procedojnë në një debat. Po ashtu vendos vëzhgues të tjerë si matës të kohës. Për ti bërë vëzhguesit sa më aktiv, mësuesi i nxit ata për ti shtuar debatit çështje të tjera të cilat nuk janë prekur nga grupet debatuese.

Debati ka një drejtues, i cili prezanton temën dhe folësit, pasi debate ka mbaruar moderatori mund të drejtojë një diskutim të hapur në të cilin ndjekësit e debatit mund të shprehin mendimet e tyre ose të drejtojnë pyetje.

Debatuesit bëjnë një paraqitje formale dhe argumentojnë çështjen brenda kohë së caktuar. Ai që shënon kohën (vëzhguesi), kujdeset për respektimin e kohës së përcaktuar për secilin debatues. Mësuesi i jep përparësi grupit të nxënësve që përpilon arsyetime të bazuara në prova dhe argumente konkret brenda kohës së përcaktuar.

Disa mësues preferojnë ta përmbledhin debatin në fund, kjo për të sqaruar informacionin e paraqitur që nxënësit të përqendrohen drejtpërdrejt tek pikat kyçe që rrjedhin nga debati.

Mësues të tjerë, përmbledhin kontributet e nxënësve duke ruajtur shumëllojshmërinë e mendimeve dhe perspektivave të cilat dalin gjatë debatit.

Udhëzime për përdorimin e saj në klasë

- Zgjidhet çështja që do të debatohet.
- Ndahet klasa në dy skuadra.
- Drejtuesi paraqet temën e debatit, grupet, atë që do të mbajë shënimin kohën dhe vlerësuesit.
- Secila skuadër bën një paraqitje formale të çështjes brenda kohës së caktuar.
- Secila skuadër kundërshton argumentet e skuadrës tjetër.

PROJEKTI KËRKIMOR

Projekti kërkimor është vlerësuar si metodë tepër pretenduese, realizimi i së cilës kërkon praktikimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: intervista, vrojtimi, studimi rasti, dhe pse jo, kombinimin e të gjitha këtyre teknikave së bashku. Për të realizuar këtë teknikë mësuesi duhet tu lërë nxënësve në dispozicion disa orë mësimore. Kjo teknikë mund tu propozohet nxënësve për realizimin e një projekti lëndor, të cilit mësuesit mund ti lërë në dispozicion disa orë të periudhës. Nuk duhet që orët të jenë orë që realizohen në klasë, ato mund të jepen në formën e detyrave të shtëpisë. P.sh: kur nxënësit kanë për të trajtuar **temën e Internetit të sigurt**, ata mund të marrin në intervistë nxënësit më të rritur, prindërit apo edhe mësuesit. Më pas të analizojnë të dhënat që do të dalin nga intervistat dhe më pas, duke i diskutuar në klasë, të shohin se sa këto të dhëna përputhen me njohuritë lëndore.

Udhëzime për përdorimin e saj:

- Kërkohe të shfrytëzohet informacioni dhe njohuritë e nxënësit nga më shumë se një lëndë.
- Është metodë që vë në përdorim dhe shfrytëzon përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e tyre të marra nga burime jo shkollore.
- Si metodë kërkon që shumë nga veprimtaritë e nxënësve të kryhen jashtë orës së mësimin dhe jashtë mureve të shkollës.
- Projekti kërkimor kërkon përcaktimin e partnerëve pjesëmarrës në arritjen e objektivave. Partnerët mund të jenë mësues të lëndëve të tjera, prindër dhe përfaqësues të komunitetit.

PUNA ME GRUPE TË VOGLA

Instrukcioni i dhënë për të gjithë klasën ndodh kur mësuesit i paraqesin të gjithë klasës një temë dhe kanë bërë disa ndryshime në përmbajtje ose në vlerësim në bazë të aftësisë personale të çdo nxënësi.

- Qëllimi i instrukcionit të dhënë për të gjithë klasën është se të gjithë nxënësit kanë nga një detyrë të përcaktuar për të mësuar përmes së cilës ata fitojnë ose/dhe praktikojnë mësimin.
- Instrukcionet duhet të jenë të kuptueshme për të gjithë nxënësit. Niveli i të mësuarit më pas vlerësohet duke përdorur metoda standarde si p.sh. vlerësimi verbal ose joformal.
- *Diskutimi me gjithë grupin* është një formë e modifikuar e mësimdhënies për të transferuar informacion dhe është e përqendruar mbi instruktorin dhe nxënësin.

- Sipas metodologjisë tipike, instruktori ri qëndron përpara klasës dhe i bën një prezantim nxënësve, nga ana tjetër, nxënësit gjithashtu marrin pjesë duke ju përgjigjur pyetjeve dhe duke dhënë shembuj.

Përdorimi i punës në grup është metodë e rëndësishme në matematikë sepse nxënësit mësojnë nga njëri – tjetri.

Për të vendosur nëse do të përdorni punë në grupe apo jo, duhet të keni parasysh:

- rezultatet e të nxënit që synoni të arrini;
- shkalla në të cilën rezultatet e të nxënit mund të arrihen në një grup;
- përmbajtjen e mësimit;
- kohën e caktuar për përfundimin e detyrës në grup;
- vendosjen e nxënësve në klasë;
- burimet në dispozicion;
- struktura e grupit në bazë të aftësisë apo preferencave të studentëve.

Grupet punojnë mirë, kur:

- grupi vendos vetë mbi qëllimin, afatet dhe detyrat e anëtarëve të grupit;
- nxënësit kuptojnë se suksesi varet nga arritja e grupit dhe jo individit;
- detyra e grupit ndahet në nëndetyra, të cilat duhet të përfundojnë me sukses për të plotësuar detyrën e përgjithshme;
- secili ka një rol për të luajtur;
- anëtarët e grupeve ndryshohen rregullisht për të siguruar një shumëllojshmëri të të nxënit për të gjithë nxënësit;

Strategjitë për organizimin dhe menaxhimin e grupeve:

- grupe me aftësi të përziera - nxënësit më të aftë në grup mund të ndihmojnë të tjerët për të kryer punën në mënyrë që ju të lehtësoheni nga shpjegimi i detyrave;
- grupe me aftësi të njëjta - nxënësit më të shkathët mund të punojnë me nxënësit më të ngadalshëm për të ndihmuar me punë shtesë për përmbushjen e detyrës;
- përdorni drejtuesit e grupit - mund të caktoni ju ose nxënësit një drejtues i cili është organizator i mirë i detyrave të grupit dhe i aftë në mënyrë që të ndihmojë nxënësit e tjerë.

DISKUTIMI

Diskutimi është një nga metodat më të thjeshta që përdoret në realizimin e veprimtarive mësimore kur është fjala për të mundësuar procesin e pjesëmarrjes sa më të gjerë të nxënësve në mësim. Diskutimi fillon në çastin kur nxënësit drejtojnë pyetje dhe kur një nxënës përgjigjet për atë që ka thënë një nxënës tjetër. Pra, kjo **metodë është një përzierje e shpjegimeve mësues-nxënës, nxënës-nxënës dhe shkëmbimit të pikëpamjeve dhe pyetjeve ndërmjet tyre.**

Diskutimi me të gjithë klasën është një mënyrë shumë e mirë për mësuesin dhe për nxënësit për të zbuluar se cilat janë qëndrimet e tyre rreth çështjeve dhe koncepteve të ndryshme që trajtohen në lëndën e TIK-ut. Kur mësuesi vendos të organizojë diskutimin në klasë merr parasysh dy momente vendimtare:

- *E para*, mënyrën e sistemimit të klasës, aty ku është e mundur. A është i përshtatshëm vendi për organizimin e nxënësve, aq sa ata të shohin dhe të dëgjojnë njëri tjetrin?
- *Së dyti*, deri në ç' masë dhe gjerësi mësuesi ka ndërmend të drejtë diskutimin? Udhëheqja e tij kontribuon në forcimin e rrjedhshmërisë së mendimit dhe zhvillimin e asaj që është thënë.

Për mësuesin dhe nxënësit është shumë e rëndësishme që të ketë një atmosferë të respektit reciprok gjatë zhvillimit të diskutimit. Për këtë arsye nxënësit bashkë me mësuesin që në fillim të vitit vendosin “rregullat e diskutimit”, në mënyrë që të kenë një diskutim të hapur dhe të vërtetë.

Duke e parë diskutimin në lidhje me shkallën e kontrollit nga ana e mësuesit, ekzistojnë disa lloje të tij:

- Diskutimi rreth pyetjeve të strukturuar dhe të drejtuara nga mësuesi.
- Diskutimi rreth pyetjeve gjysmë të strukturuar, gjatë të cilit nxënësit nxiten të tregojnë shkallën e të kuptuarit të koncepteve të rëndësishme.
- Diskutimi reflektiv që nënkupton një sërë çështjesh pak të strukturuar. Nxënësit në këtë rast mendojnë në mënyrë kritike për zgjidhjen e problemeve.
- Diskutimi në grupe të vogla. Klasa ndahet në grupe të vogla të cilat kanë përgjegjësi të caktuara në diskutim.

Avantazhet	Kufizimet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zhvillon aftësitë komunikuese të nxënësve. ▪ Rrit motivimin e nxënësve.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Në qoftë se nuk planifikohen mirë pyetjet që do të drejtohen dhe si do të pasojnë njëra

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aftëson nxënësit të marrin pjesë konstruktive në diskutim dhe si të bashkëpunojnë me njëri - tjetrin. ▪ Aftëson nxënësit të bëjnë përgjithësime, analogji, të gjykojnë përparësitë, të krahasojnë dhe të kundërshtojnë argumentet. ▪ Aftëson nxënësit të jenë këmbëngulës në arritjen e një objektivi të caktuar dhe në zgjidhjen e një problemi. ▪ Aftëson nxënësit të përfitojnë nga diskutimi, nga informacionet që merren dhe nga këndvështrimet që trajtohen. 	<p>tjetrën, mund të ketë shmangie nga tema dhe jo një diskutim të vërtetë.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Në qoftë se nuk planifikohet mirë mund të kthehet në stërmundim. ▪ Krijon mërzi, në qoftë se procesi është i gjatë.
---	---

PYETËSOR OSE STUDIM ÇËSHTJEJE

Kjo teknikë ndihmon nxënësin të formulojë pyetjet dhe të mbledhë informacionin e duhur, duke nxitur pavarësinë dhe autonominë e tij në procesin e të nxënësit. Gjithashtu kjo teknikë ndihmon krijimtarinë dhe bashkëveprimin midis nxënësve.

- a. Mësuesi shpjegon informacionin që do të mblidhet.
- b. Nxënësit individualisht, në çift ose në grup, hartojnë pyetjet e pyetësorit për të mbledhur informacionin që u duhet
- c. Të dhënat e pyetësorit përpunohen në klasë.
- d. Rezultatet diskutohen në klasë.

STUDIMI I RASTIT

Përfaqëson një formë të veçantë të zgjidhjes së problemit, e cila konsiston në studimin e hollësishëm të një rasti apo situatë të veçantë, të një institucioni, vendimi apo çështjeje për të cilën nxënësit bëjnë përgjithësime.

DITARI DYPJESËSH.

Në këtë metodë nxënësit reflektojnë ndaj asaj, që lexojnë dhe më pas duke zgjedhur një fragment nxënësit shprehen pro ose kundër fragmentit, shtojnë diçka nga përvoja e tyre ose formulojnë pyetje.

KUBIMI

Nënkupton shqyrtimin e një teme nga këndvështrime të ndryshme. Nxënësit përshkruajnë, shoqërojnë, analizojnë, zbatojnë dhe argumentojnë kërkesa të cilat janë në përputhje me nivelet e të nxënësve.

TRYEZA E RRUMBULLAKËT

Një letër e palosur si fizarmonikë, e cila plotësohet duke kaluar nga një nxënës tek tjetri, sipas një kahu lëvizjeje të caktuar dhe asnjë nxënës nuk e di se çfarë ka shkruar paraardhësi.

KLLASTERI.

Gjatë kësaj teknike ndërthuret të lexuarit me të shkruarit. Nxënësit u kërkohet të shkruajnë rreth një teme, idetë e të cilëve shpalosen, duke krijuar më pas lidhje të njohurive me njëra tjetrën.

ZHVILLIMI I AFTËSIVE TË TË MENDUARIT KRITIK DHE KRIJUES

Programi i TIK-ut synon zhvillimin tek nxënësit i aftësive të të menduarit kritik dhe krijues. Të menduarit kritik është përdorimi i arsyes për të marrë një vendim a për të formuar një opinion dhe përbën një aftësi të rëndësishme në studimin e lëndës së biologjisë. Zotërimi i koncepteve digjitale në lidhje me aftësimin për të analizuar, për të vlerësuar dhe për të arsyetuar është, gjithashtu, mjaft e rëndësishme në aftësimin e nxënësit drejt përdorimit të njohurive digjitale në praktikën e përditshme jetësore. Veprimtaritë mësimore që lidhen me klasifikimin, vendosjen e lidhjeve ndërmjet pjesëve, nxjerrjen e ngjashmërive dhe të dallimeve shërbejnë si modele që ndikojnë në zhvillimin e aftësive analitike të të menduarit kritik. Ndërsa induksioni dhe deduksioni bëjnë të mundur të përdoren konceptet në situata konkrete, për të shpjeguar dukurinë. Më specifiku në lëndën e TIK-ut duhet marrë në konsideratë:

- Përqendrimi në një numër të vogël konceptesh, por duke i trajtuar në thellësi.
- Zbatimi në praktikën e mësimdhënies i një shumëllojshmërie strategjish, bazuar në faktin se stilet e të nxënësve janë të larmishme. Nxënës të ndryshëm nxënë në mënyra të ndryshme, disa nxënë duke lexuar, disa duke dëgjuar, disa duke punuar praktikisht në laborator, të tjerë përmes kryerjes së detyrave të tekstit, etj.
- Paraqitja e njohurive bazë biologjike nga këndvështrime të ndryshme.
- Nxitja e diskutimit, punës së pavarur, punës së udhëhequr dhe punës në grupe të nxënësit.

ZGJIDHJA PROBLEMORE

Aftësia e zgjidhjes problemore është një nga aftësitë e rëndësishme që duhet formuar gjatë zhvillimit të programit të biologjisë. Për të mësuar nxënësit të zgjidhin problemet, është e domosdoshme t'i nxisim ata të mendojnë rreth metodës së zgjidhjes së problemeve. Ndër strategjitë që mundësojnë përgatitjen e nxënësve për zgjidhjen e problemeve, sugjerohet:

- Të trajtohen më parë njohuritë dhe konceptet bazë të TIK-ut, të mbahet parasysh përforcimi dhe monitorimi për shkallën e përvetësimit të tyre dhe pastaj të kalohet në zgjidhjen e problemeve që lidhen me to.

Të trajtohet metodika e zgjidhjes së problemeve. Për këtë të bëhet orientimi i nxënësve në ndjekjen me radhë të hapave metodikë të zgjidhjes së problemeve:

- 1) përcaktimi i qartë i të dhënave nga kushtet e detyrës dhe kërkesat e problemit;
- 2) kryerja e veprimeve të nevojshme për të marrë përgjigjen e kërkuar nga problemi.

Një tjetër aspekt i zhvillimit të aftësisë së zgjidhjes problemore tek nxënësit është këndvështrimi i zgjidhjes së problemeve praktike të jetës së përditshme, të cilat kanë lidhje me njohuritë dhe aftësitë digjitale.

Një teknikë veçanërisht e përshtatshme për mësimdhënie – nxënie në lëndën e TIK-ut është zgjidhja problemore. Për pjesën më të madhe të njerëzve (përfshirë mësuesi, nxënësit, prindërit e tyre etj.), çdo ditë është e mbushur me probleme për t'u zgjidhur, pengesa për të kapërcyer. Sipas studiuesve problemet shfaqen në tri lloje: analitike, krijuese dhe praktike.

- **Problemet analitike** janë tipi më i zakonshëm i problemeve dhe janë tipike për shkollat. Në këto lloj problemesh nxënësit përdorin aftësitë analizuese, sintetizuese, identifikimi shkak-pasojë, vlerësimi duke kaluar nëpër të gjitha fazat e zgjidhjes së problemeve.
- **Problemet krijuese** nuk kanë një zgjidhje/përgjigje të vetme. Ato përfshijnë aftësi dhe procese të tjera si: përfytyrimi, shpikja, projektimi, hartim hipotezash etj. Ky tip problemash **duhet të zërë më shumë vend në shkollat tona** sepse zhvillon shprehi jetësore si dhe zhvillon aftësi për zgjidhje të problemeve që nuk ekzistojnë tani (sot), por që mund të ekzistojnë në të ardhmen e nxënësve.
- **Problemet praktike** i kërkojnë nxënësve të zgjidhin probleme në rrethana të jetës së përditshme. Ata duhet të lidhin problemin me situata nga jeta e tyre dhe bota që i rrethon. Në këtë mënyrë ata motivohen më shumë dhe fitojnë shprehi për të zgjidhur probleme të kësaj natyre kur të gjenden në jetën reale apo në karrierën e tyre të ardhshme.

Hapat për zgjidhjen problemore

Hapat për zgjidhjen problemore mund të përdoren për të tre tipet e problemeve. Është e rëndësishme që nxënësi t'i marrë në shqyrtim kur përballet me probleme, vështirësi, pengesa apo situata të ngatërruara. Secilit hap i është vënë një numër, sepse jo të gjitha problemet janë lineare, ato janë ciklike. Për shembull një zgjidhje e mundshme në hapin e katërt, mund ta çojë nxënësin përsëri në hapin e dytë apo zgjidhja e mirë në hapin e pestë mund ta çojë nxënësin në përkufizimin e një problemi të ri.

MENDO-DISKUTO NË ÇIFT

Nxënësi ka mundësi të reflektojë mbi pyetjen e bërë, konsulton, jep dhe merr zgjidhje me shokun e bankës mbi përgjigjet e mundshme. Thjeshtësia e aplikimit të saj u ofron mësuesve një integrim të lehtë në të mësuarin në bashkëpunim të të gjithë nxënësve për klasa me numër të madh nxënësish. Mendo-diskuto në çift mund të përdoret për të nisur zgjidhjen problemore.

INSERT

Zbatimi i kësaj teknike përshin tre etapat e orës mësimore. Gjatë *fazës së parë të orës mësimore* para dhënies së tekstit për lexim, pjesëmarrësit udhëzohen që gjatë leximit, në fund të fjalisë apo paragrafit në të cilin tregohet diçka duhet të vendosen shenja. Përgjatë *realizimit të kuptimit* nxënësit i jepet për lexim teksti. Në etapën e tretë, atë të *përforcimit të njohurive* pjesëmarrësit në çifte diskutojnë çfarë lexuan, bisedojnë për informacionet e reja, krahasojnë shenjat etj. Në mënyrë individuale radhitet informacioni në bazë të shenjave, kështu ndërtohet tabela e insertit. Nëse reflektimi mbulohet me diskutim rreth temës, tabela e insertit mund të jepet si detyrë shtëpie.

Pasi nxënësit lexojnë tekstin duke e ndarë atë në paragrafë, mësuesi e plotëson tabelën Insert me ndihmën e tyre.

√	+	-	?
Kontrollo të dhënat që di	Shkruaj të dhëna të reja	Të dhëna që kundërshtojnë ose janë të ndryshme	Të dhëna të paqarta ose kërko të dhëna shtesë
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

“DI – DUA TË DI – MËSOVA”

Sipas kësaj teknike nxënësi plotëson kolonat e tabelës “Di”, “Dua të di”, “Mësova” përgjatë tri fazave kryesore të orës së mësimi.

Di	Dua të di	Mësova
Mësuesja pyet nxënësit për njohuritë që kanë për planetët dhe i shkruan në tabelë.	Mësuesja udhëzon nxënësit të lexojnë paragrafin e tekstit që flet për temën mësimore dhe u thotë atyre të tregojnë se çfarë mësuuan nga teksti. Në këtë pjesë table shkruhen njohuritë që nxënësit lexuan për konceptet e reja.	Mësuesja orienton diskutimet bazuar në njohuritë që kishin nxënësit dhe ato që mësuuan nga leximi i tekstit dhe shpjegon mësimin duke u bazuar edhe në materiale shtesë rreth temës si p.sh. (video tutoriale, materiale ndihmëse, të dhëna nga interneti etj..)

Teknologjitë edukative të mësimdhënies kanë evoluar me një shpejtësi marramendëse drejt përfshirjes së mjeteve digjitale në procesin mësimor. Interneti është një burim i dobishëm informacioni për shumë tema dhe një mjet komunikimi me njerëzit. Nxënësi duhet të përdorë aftësi specifike të nevojshme për të hyrë në informacion në internet dhe më shumë e rëndësishme është vlerësimi në mënyrë kritike e informacionit të grumbulluar. Përdorimi i programeve dhe aplikacioneve të ndryshme në mësimin e koncepteve të TIK-ut është shumë i rëndësishëm. Përdorimi i teknologjisë mbetet gjithmonë një sfidë për mësuesit dhe nevoja për të zotëruar mësimdhënien online është bërë thelbësore. Është shumë e rëndësishme që mësuesit, të cilët nuk janë ende në gjendje të përdorin teknologjinë të motivohen në kërkimin dhe përdorimin e burimeve online në celularë (laptop apo tableta) në mënyrë që mësimdhënia e gjuhëve të jetë efektive për nxënësit. Mësuesit duhet të jenë në gjendje të përdorin burime si: faqe të internetit, blogje dhe mjete digjitale të cilat i ndihmojnë ata të kalojnë me sukses nga mësimi i drejtpërdrejtë në klasë në mësimin online (ose të kombinuar), si dhe të përshtatin ekspertizën e tyre me situatën aktuale.

VII. PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimitdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënësve janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Ata përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

7.1 Llojet e planifikimeve

Planifikimi i mësimitdhënies për lëndën ose modulën përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës ose të modulit, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të lëndës.

7.2 Planifikimi vjetor i lëndës

Për planifikimin vjetor të lëndës, mësuesi, përveç programit mësimor duhet të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur

mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik. Mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tre periudha. Periudhat janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar - mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Periudhat nuk janë semestra, por janë periudha reflektimi për mësuesit dhe nxënësit duke reflektuar mbi punën dhe rezultatet e tyre dhe si mund të përmirësohet në vazhdim. Shpërndarja e përmbajtjes kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në këtë kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihet njohuri, projekte, , detyra përmbledhëse etj..., në varësi të specifikave të lëndës.

Modele sugjeruese të planifikimit vjetor në lëndën e TIK-ut, klasa VI

Tematikat	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i tekstit dhe analiza e të dhënave	Kërkimi në web/internet dhe e-maili	Botimet dhe siguria në internet	Prezantimi digjital	Orë gjithsej
<i>Orët</i>	5 orë	13 orë	9 orë	4 orë	4 orë	35 orë

TEMATIKAT	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	SHTATOR-DHJETOR 13 javë x 1 orë/javë= 13 orë	JANAR-MARS 12 javë x 1 orë/javë= 12 orë	PRILL-QERSHOR 10 javë x 1 orë/javë= 10 orë
	8 orë teori 3 orë veprimtari praktike 1 orë projekt 1orë detyrë përmbledhëse	7 orë teori 3 orë veprimtari praktike 1 orë projekt 1 orë detyrë përmbledhëse	7 orë teori 1 orë veprimtari praktike 1 orë projekt 1 orë detyrë përmbledhëse
Bota e kompjuterit (5 orë) Pjesët e kompjuterit;portat; kabllot; Roli i pjesëve të kompjuterit dhe bashkërendimi midis tyre; (5 orë)			
Përpunimi digjital itekstit(13 orë) Përdorimi i programit Word-dhe gjithë manipulimet e bëra nëpërmjet tij; Hetimi i transferimit të të dhënave; Formatimi i materialeve të ndryshme dhe përdorimi i tyre në materialet e shkruara në word; Sigurimi i përdorimit në rrjetet wireless e mobile; Specifikimet e	Përdorimi i Excel-it dhe gjithë manipulimeve me të; Marrja e të dhënave mbi origjinalitetin e materialeve burimore; vlerësimi i afateve kohore dhe saktësisë së informacioneve; Analiza dhe përdorimi i të dhënave duke përdorur një sërë programesh; Hartimi i eksperiencës së përdorimit digjital; Hetimi i paraqitjeve të teksteve,		

	komponentëve hardware të cilët ndikojnë në rrjetin e aktiviteteve; Hetimi i paraqitjeve të teksteve, imazheve dhe audiove nëpërmjet sistemeve digjitale; (8 orë)	imazheve dhe audiove nëpërmjet sistemeve digjitale; Zbatimi i zgjidhjeve nga sistemet digjitale, p.sh. përdorimi i formulave dhe diagrameve nëpërmjet Excel-it; Ruajtja dhe përdorimi i të dhënave nga sistemet software digjitale; planifikimi dhe menaxhimi i projekteve nga ana digjitale; (5 orë)	
Kërkimi në Web/internet, e-maili dhe chat-i (9 orë)		Regjistrimi, hyrja dhe dalja nga interneti; Web-browser-et e ndryshme,si: internet Explorer;Moxilla; google Chrome, etj; Njohja e opsioneve të ndryshme të motorëve të kërkimit; Manipulimi i materialeve digjitale të marra nga interneti dhe përdorimi i tyre sipas nevojave (7 orë)	E-maili dhe siguria e tij;dallimi i SPAM-eve;njohja e madhësisë së dokumentit që mund të mbajë e-maili;Përdorimi i e-mailit,ngarkimi i një materiali, dërgimi, marrja e materialeve nga e-maili; (2 orë)
Botimet dhe siguria në internet (4 orë)			Njohja e problemeve gjatë komunikimit elektronik; Sigurohen për privatësinë personale në përdorimin e rrjeteve sociale; Dallimi i rreziqeve e profileve të rreme; Njohin rreziqet e shkarkimit dhe

			përdorimit të materialeve të ndryshme; (4 orë)
Prezantimi digjital (4 orë)			Njohja e parimeve bazë të Power-Point-it; Përdorimi i PP për të realizuar postera të thjeshtë; Përdorimi i PowerPoint për të bërë prezantime të thjeshta; Përdorimi i Word-art ; (4 orë)

7.3 Planifikimi sipas periudhave

Planifikimi i periudhës është një planifikim më afatshkurtër dhe më i detajuar i mësimdhënies. Ai është analitik dhe në të detajohen temat mësimore që do të zhvillohen përgjatë saj. Mësuesi harton planifikimin e periudhës përkatëse në fillim të saj dhe e dorëzon në drejtorinë e shkollës para fillimit të periudhës. Ky plan hartohet duke iu përmbajtur programit dhe tekstit mësimor përkatës. Në planet sipas periudhave, planifikohen të gjitha orët. Mësuesit janë të lirë të bëjnë ndryshimet e tyre hap pas hapi në varësi të specifikave të lëndës së tyre.

Ky lloj planifikimi kërkon që mësuesi të përcaktojë me kujdes:

a) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe*

Në këtë rubrikë mësuesi do të vendosë rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe, të cilat do të zhvillohen nga nxënësit përgjatë temave mësimore, të zhvilluara gjatë kësaj periudhe. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate në programin mësimor, te rubrika “Rezultatet kryesore të të nxënit, sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së ...”.

b) *Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës*

Në këtë rubrikë vendosen rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës, të cilat do të arrihen nga nxënësi nëpërmjet zhvillimit të këtyre temave mësimore. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate të nxëni nga programi mësimor sipas tematikave të përmbajtjes së lëndës.

c) *Numri rendor*

Këtu vendosen numrat për temat mësimore. Totali i numrave në planin e periudhës përkon me numrin e orëve që janë përcaktuar në planin vjetor të lëndës ose të modulit.

d) Kapitulli

Në këtë rubrikë shënohen kapitujt mbi të cilat është ndërtuar teksti i lëndës.

e) Tema mësimore

Në këtë rubrikë shënohen të gjitha temat mësimore që do të zhvillohen gjatë periudhës. Kjo rubrikë përmban:

Orë të detyruara për t'u planifikuar

📖 temat mësimore brenda të cilave do të realizohen rezultatet e të nxënit. Mësuesi orientohet sipas tekstit mësimor;

📖 orët e projektit që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e TIK-ut si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyç. Mësuesi në varësi të kushteve specifike mund të planifikojë projektin në lëndën e TIK-ut me të paktën 3 orë vjetore (nga një për secilën periudhë);

📖 orë praktike, përpunim njohurish, përsëritje për detyrën përmbledhëse, etj. për të konsoliduar dhe zbatuar konceptet e fituara në lëndën e TIK-ut;

📖 orët e detyrave përmbledhëse për të matur njohuritë e fituara nga nxënësit sipas periudhave përkatëse. Mësuesi planifikon 3 detyra përmbledhëse, nga një për çdo periudhë. Detyra përmbledhëse planifikohen kur mësuesi e shikon të arsyeshme kohën e zhvillimit e saj, d.m.th jo detyrimisht në fund të periudhës, por edhe disa javë përpara se të mbarojë periudha;

📖 orë sipas specifikave të lëndës p.sh.: vizita në muze, ekskursione, konkurse etj.

f) Situata e të nxënit

Në këtë rubrikë vendosen situatat e të nxënit që mësuesi parashikon të realizojë gjatë periudhës, të cilat mund të ndryshohen dhe plotësohen përgjatë zhvillimit të lëndës. Situatat e të nxënit mund t'i përkasin një teme mësimore, disa temave mësimore, ashtu sikurse mund të ketë tema mësimore për të cilat mësuesi nuk zhvillon situata të nxëni. Me situatë të nxëni kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale si pjesë e metodologjisë dhe organizimit të klasës.

g) Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Në këtë rubrikë mësuesi vendos teknikat dhe metodat e mësimdhënies (p.sh., harta e konceptit, parashikimi me terma paraprakë, grupet e ekspertëve, punë në grup etj.) që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar (jo shumë e detajuar sepse e tillë kjo rubrikë detajohet në planifikimin ditor).

h) Vlerësimi

Këtu vendosen teknikat e vlerësimit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar si p.sh., vlerësimi i përgjigjeve me gojë; vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësish; vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; vlerësim i detyrave të shtëpisë; vetëvlerësim; intervistë me një listë treguesish; vëzhgim me një listë të plotë treguesish; prezantim ose punë me gojë ose me shkrim, projekt kurrikular etj. Kjo rubrikë nuk detajohet shumë sepse është e detajuar në planifikimin ditor.

i) Burimet

Në këtë rubrikë mësuesi vendos burimet që do të përdoren për arritjen e rezultateve të nxënës si p.sh., teksti i nxënësit, teksti i ushtrimeve (nëse ka të tillë), materiale të përgatitura nga mësuesi ose nxënësi etj. Kjo rubrikë nuk plotësohet në mënyrë shumë të detajuar, pasi e tillë do të plotësohet në planifikimin ditor.

Model sugjerues i planifikimit të periudhës së parë në lëndën e TIK-ut, klasa VI

Planifikimi i periudhës së parë të lëndës: TIK 6

Periudha e parë: Shtator - Dhjetor

13 javë x 1 orë/javë = 13 orë

Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave kyçe

Kompetenca digjitale:

Nxënësi përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin; përdor mediat digjitale dhe mjediset informative për të komunikuar dhe bashkëpunuar, duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive; përdor imazhet digjitalisht për të modifikuar ose krijuar vepra të artit për një prezantim digjital; shpjegon avantazhet dhe disavantazhet në përdorimin e teknologjive të ndryshme për të afruar informacionin e synuar; krahasojnë komunikimin përmes videove dhe mjeteve të komunikimit masiv: e-mail; CD-messenger, etj; analizojnë, vlerësojnë, menaxhojnë informacionin e marrë elektronikisht; përcaktojnë mjetet e duhura teknologjike dhe qasjen në informacione të marra nga interneti duke i përmbledhur në një tabelë ose grafik; zhvillon aftësi mediatike për identifikimin e burimit të materialit duke zhvilluar njëkohësisht edhe gjykimin mbi të; debaton mbi ndikimin, avantazhet dhe disavantazhet e teknologjive ekzistuese dhe të reja;

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit:

Nxënësi komunikon në mënyrë efektive; veçon informacionin kryesor nga një burim digjital (internet, Tv, radio etj.) , e komenton atë dhe e shfrytëzon si referencë gjatë hartimit të një përpunimi ose detyre me shkrim;Përdor programet softuerike për komunikim të drejtpërdrejtë dhe në distancë nëpërmjet formave të caktuara të komunikimit;

Kompetenca e të menduarit: Nxënësi mendon në mënyrë krijuese; zgjidh një problem dhe arsyeton përzgjedhjet e veta; përzgjedh dhe demonstroi strategji të ndryshme për zgjidhjen e një problemi duke paraqitur rezultat të njëjtë;

Kompetenca e të nxënit: Nxënësi mëson për të nxënë; përzgjedh të dhëna nga burime të ndryshme digjitale dhe i shfrytëzon për realizimin e temës; zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga një burim i besueshëm për të nxënë një temë, veprim, aktivitet ose detyrë që i ngarkohet; përdor programe të përshtatshme kompjuterike për zgjidhjen e problemeve dhe kryerjen e detyrave në fusha të ndryshme të dijes;

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin: Nxënësi kontribuon në mënyrë produktive; përdor programet kompjuterike për përgatitjen e materialeve të nevojshme grafike, ilustrime, dizenjime të ndryshme;

Kompetenca personale: Nxënësi bën jetë të shëndetshme; identifikon shenjat/ simbolet e rrezikut në prodhime apo objekte konkrete;

Kompetenca qytetare: Nxënësi përshtatet ndaj të mirës së përbashkët; identifikon paragjykimet që mund të ekzistojnë në shkollë dhe jashtë saj; propozon masa konkrete për parandalimin e tyre duke përdorur mjetet digjitale; merr pjesë në rrjetet sociale që promovojnë tolerancë dhe diversitet kulturor, etnik, fetar, gjinor etj, në shkollë apo komunitet, ku përfshihen moshatarë të të gjitha përkatësive të përmendura, që jetojnë në bashkësinë e gjerë.

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të fushës

Kreativiteti dhe inovacioni: përdor kompjuterin për të zhvilluar mendimin kreativ dhe konstruktiv, apo për të nxitur inovacionin dhe kreativitetin;

Planifikon dhe menaxhon projekte digjitale për të krijuar informacion interaktiv; korrigjon tekstet nga ana ortografike, duke përdorur fjalorin elektronik si dhe e formatizon sipas modelit të kërkuar;

Komunikimi dhe bashkëpunimi; përdor protokolle të miratuara kur komunikon dhe bashkëpunon; ndërvepron, bashkëpunon dhe publikon me moshatarët në mënyrë të sigurtë; zhvillon vetëdijen, ndërjegjësimin mbi rëndësinë e sigurisë; kontribuon në rritjen e rendimentit të punës në grup sidomos gjatë projekteve;ruan etikën e komunikimit personal dhe të grupit;

Kërkimi dhe gjetja e informacionit: analizon dhe vlerëson të dhëna nga një burim i kërkuar për të modeluar dhe kërkuar zgjidhje; përcakton/ vendos strategjinë e kërkimit të informacionit: gjen, organizon, analizon, vlerëson, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri e burimeve dhe mediave; përzgjedh burimet e informacionit bazuar në përshtatshmërinë e tyre për kryerjen dhe zgjidhjen e një sërë detyrave; përpunon të dhënat dhe raporton rezultatet; përdor informacionin e fituar për punë të pavarur duke iu referuar të drejtave të autorit;

Mendimi kritik, zgjidhja e problemit dhe vendimmarrja: vlerëson sistemet e informacionit dhe zgjidhjet e tyre në termat e mbledhjes së kërkesave, të rejave dhe qëndrueshmërisë; përfshijnë marrjen e vendimeve, përsëritjen dhe ndërfaqen e projektuar të përdorur dhe implementojnë zgjidhjen e tyre digjitale duke përfshirë programet vizuale;

Operacionet bazë dhe konceptet teknologjike: shpjegon se si sistemet e informacionit dhe zgjidhjet e tyre përmbushin nevojat duke marrë parasysh qëndrueshmërinë; kupton dhe përdor saktë sistemet e teknologjisë; përzgjedh dhe përdor aplikacionet në mënyrë efektive dhe produktive; zgjidh problemet e sistemeve dhe të aplikacioneve; kupton dhe përdor saktë sistemet e teknologjisë; mbron pajisjet e veta nga kërcënimet dhe rreziqet; njohuritë e fituara i vë në dispozicion të të mësuarit të teknologjive të reja;

Nr	Tema mësimore	Tema tika	Situata e parashikuar e të nxënësve	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burimet
1	Funksionimi i kompjuterit	Bota e kompjuterit	Manuali i përdorimit të një pajisjeje të re që marrim.	Drejtimit i imagjinatës, bisedë gjithëpërfshirëse; bashkërendim idesh.	Vlerësim diagnostikues; pyetje-përgjigje.	Teksti i nxënësit Kompjuter, projektor internet..etj
2	Përpunimi i informacionit	Bota e kompjuterit	Kujtojmë punën që bëjmë për të zgjidhur një problemë matematike (me të	Diskutim gjithëpërfshirës; Punë individuale dhe në grup;	Vlerësim individual me notë. Vlerësim i argumentimit dhe gjetjes së	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor internet..etj

			dhënat dhe kërkesat e saj).	bashkërendim idesh	krahasimeve logjike mbi temën	
3	Anatomia e kompjuterit dhe portat e tij (veprimtari praktike)	Bota e kompjuterit	Secili nga ne njerëzit, ka pjesën fizike të tij (trupin) dhe pjesë të tjera (të paprekshme) por nëpërmjet të cilave plotësojmë funksionet e përditshme. Mendoni dhe sqaroni	Drejtim i imagjinatës, Hartë konceptesh; bisedë gjithëpërfshirëse; bashkërendim idesh.	Vlerësim individual me notë. Vlerësim i argumentimit dhe gjetjes së krahasimeve logjike mbi temën	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor internet..etj
4	Portat audio dhe video	Bota e kompjuterit	Vështroni “hapësirat” që ndodhen në kompjuter me gjithë specifikat që dalloni (vendndodhja, forma, ngjyra,..etj) Çfarë vini re?	Vëzhgim i detajuar, Listë konceptesh; Diskutim gjithëpërfshirës Argumentim idesh;	Vlerësim individual me notë. Vlerësim i argumentimit dhe përgjigjeve mbi temën	Teksti i nxënësit Kompjuter, projektorint ernet..etj
5	Elementët e Word-it	Përpunimi digjital i tekstit	Një tekst i marrë nga librat e tyre, p.sh. nga Gjuha shqipe	Vëzhgim; diskutim dhe analizë; veprimtari praktike;	Vlerësim individual dhe i punës në grup.	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor, internet..etj
6	Paragrafët dhe listat. Veprime me tekst	Përpunimi digjital i tekstit	Një model testi matematike me lloje pyetjesh me alternativa, me disa kërkesa për secilin ushtrim, me simbole	Vëzhgim i detajuar; Analizë dhe diskutim gjithëpërfshirës;	Vlerësim i ideve dhe gjetjeve; vlerësim i punës individuale	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor, internet..etj

			dhe figura matematikore...etj	Argumentim idesh;	dhe argumentimit të veprimeve;	
7	Formatimi i dokumenteve (veprimtari praktike)	Përpunimi digjital i tekstit	Ndryshimi i pamjes së një teksti, p.sh. të tekstit të marrë nga Gjuha shqipe	Vëzhgim i detajuar; Analizë dhe diskutim gjithëpërfshirës; Argumentim idesh;	Vlerësim individual dhe i punës në grup; vlerësim i ekzekutimit të komandave të duhura sipas kërkesave;	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor, internet..etj
8	Formatimi i tabelave	Përpunimi digjital i tekstit	Jepet një tabelë statistikore nga libri i matematikës dhe studiohen specifikat e ndërtimit të saj.	Vëzhgim i detajuar; Analizë dhe diskutim gjithëpërfshirës; Argumentim idesh;	Vlerësim individual dhe i punës në grup; vlerësim i ekzekutimit të komandave të duhura sipas kërkesave;	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor,internet..etj
9	Formatimi i objekteve dhe krijimi i një certificate ose ftese datëlindjeje	Përpunimi digjital i tekstit	Shikoni faqet e librit të TIK-ut me figurat, pamjet, shkrimin...etj Kujtoni ftesat e marra për evenimente, si dasma, koncerte...etj	Imagjinatë e drejtuar; Vëzhgim i detajuar; Analizë dhe diskutim gjithëpërfshirës; Argumentim idesh;	Vlerësim individual dhe i punës në grup; vlerësim i ekzekutimit të komandave të duhura sipas kërkesave;	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor,internet..etj
10	Punë praktike veprimtari praktike)	Përpunimi digjital i tekstit	Studimi i pamjes në detyrën praktike	Imagjinatë e drejtuar; Vëzhgim i detajuar;	Vlerësim individual dhe i punës në grup; vlerësim i ekzekutimit	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor,internet..etj

				Analizë dhe diskutim gjithëpërfshirës; Argumentim idesh;	të komandave të duhura sipas kërkesave;	
11	Detyrë përmbledhëse për periudhën e parë	Përpunimi digjital i tekstit	Tekst me temë të lirë dhe shoqërojeni atë me elementet që keni mësuar	Punë individuale me kompjuter	Vlerësim i arritjeve individuale (NDP)	Detyrat e nxënësve;
12	Projekt (ora 1)	Përpunimi digjital i tekstit	Përzgjedhja e temës bashkërisht me nxënësit	Diskutim gjithëpërfshirës; nxitje e imagjinatës; bashkërendim idesh	Vlerësim stimulues dhe nxitës (pa notë)	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor,internet..etj
13	Përsëritje njohurish kryesore	Bota e kompjuterit	Kujtoni temat dhe konceptet kryesore të marra në këtë periudhë	Diskutim gjithëpërfshirës; harta e konceptit; bashkërendim idesh ..etj	Vlerësim i qëndrueshmëri së së njohurive; i saktësisë dhe individualitetit të përgjigjeve..etj	Teksti i nxënësit Kompjuter, Projektor,internet..etj

7.4 Planifikimi ditor

Për përgatitjen e planit ditor mësuesi përcakton së pari rezultatet e të nxënit të asaj ore mësimi, përgatit veprimtaritë mësimore duke bërë kujdes të veçantë për përzgjedhjen e metodave dhe strategjive ndërvepruese, përzgjedh burimet e të nxënit, përcakton teknikat e vlerësimit të përshtatshme për klasën, planifikon punën me klasën, me grupet, me nxënës të veçantë, përcakton lidhjen me lëndët e tjera etj. Mësuesi planifikon çdo orë mësimore. Në ndryshim nga planifikimi tradicional, në planifikimin e kurrikulës me kompetenca kemi këto ndryshime:

Planifikimi (tradicional) i orës së mësimit	Planifikimi bazuar në kompetenca i orës së mësimit
Në planifikim përcaktohet çfarë bën mësuesi për të realizuar mësimin.	Në planifikim përcaktohet çfarë bëjnë nxënësit ndërsa realizohet mësimi (situatat, veprimtaritë, detyrat).
Mësimi përqendrohet pothuajse te përmbajtja.	Mësimi përqendrohet mbi proceset dhe mbi veprimtaritë.
Mësimi pritet të ketë të njëjtin organizim të orës së mësimit gjithmonë.	Mësimi nuk ka të njëjtën metodologji gjithmonë. Organizimi varet nga rezultatet që duam të arrijmë.
Roli i mësuesit është kryesisht ligjërues (shpjegon).	Roli i mësuesit është organizator duke mbizotëruar dhe duke e vënë theksin te bashkëveprimi i nxënësve.

Shembuj të foljeve për rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave lëndore

Folje të përgjithshme sipas taksonomisë së Blumit	Folje më specifike për ndërtimin e kompetencave
<i>kujton</i>	pranon; sjell ndërmend; liston; identifikon; korrigjon etj.
<i>kupton</i>	interpretton; ilustron; klasifikon; përmbledh; konkludon; krahason; shpjegon; qartëson; perifrazon; paraqet; përkthen; ilustron; kategorizon; përfshin; abstragon, parashikon; regjistron; ballafaqon; lidh etj.
<i>zbaton</i>	ekzekuton; realizon, identifikon; përgjithëson; kryen; përdor; etj
<i>analizon</i>	diferencon; organizon; i vë përballë; ndërton modele shkak – pasojë; dallon; përqendron; përzgjedh; integron, skicon; strukturon etj.
<i>vlerëson</i>	koordinon; zbulon; monitoron; teston; gjykon; kontrollon; kritikon;
<i>krijon</i>	gjeneron; planifikon; prodhon; hamendëson; projekton; ndërton; sintetizon.

Model i planifikimit ditor

Fusha: TEKNOLOGJI DHE TIK	Lënda: TIK	Shkalla: 3	Klasa: VII																
Tematika: Përpunimi digjital i tekstit		Situata e të nxënit:																	
Tema mësimore: Analiza e të dhënave dhe përdorimi i formulave në Excel .		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kujtoni veprimet e organizuara për një qelizë në Excel. Si do të veprojmë me veprime më të komplikuar? ▪ Duke marrë shkas nga njohuritë që keni marrë në lëndën e matematikës, gjeni notën mesatare të marrë në një grup prej 10 nxënësish , tabela e dendurive për të cilët është dhënë më poshtë: <table border="1" data-bbox="842 875 1513 992"> <tr> <td>nota</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>denduria</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>0</td> <td>1</td> <td>0</td> <td>2</td> </tr> </table> Si mendoni, a mund ta gjejmë këtë me anë të Excel-it?		nota	4	5	6	7	8	9	10	denduria	2	3	2	0	1	0	2
nota	4	5	6	7	8	9	10												
denduria	2	3	2	0	1	0	2												
Rezultatet e të nxënit të kompetencave digjitale sipas temës mësimore: <i>Nxënësi:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kopjon një formulë të thjeshtë të dhënë gati në tabelë; ▪ shkruan një formulë me jo më shumë se dy veprime; ▪ shkruan formulën më qëllim llogaritjen e përmbajtjes së saj; ▪ lexon gabimet që mund të dalin gjatë llogaritjes së qelizave në Excel; ▪ përshtat një situatë problemore në një tabelë të specifikuar për zgjidhjen e saj. 		Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: Kompetenca e të nxënit: Nxënësi përzgjedh me efikasitet të dhëna nga burime të ndryshme dhe i shfrytëzon për të arritur realizimin e temës mësimore; Kompetenca e të menduarit: Nxënësi organizon lidhjen konceptuale të njohurive; Kompetenca personale: Nxënësi demonstroi pavarësi në mendime e veprime; Kompetenca qytetare: Nxënësi përkushtohet ndaj rregullave të mirësjelljes dhe mban qëndrim aktiv ndaj personave që i thyejnë ato.																	
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhët dhe komunikimi Shkencat e natyrës, Shoqëria dhe mjedisi; ...etj.		Burimet: Libri i nxënësit; videoprojektor;l aboratori i TIK-	Fjalët kyçe: Qelizë, barazim, kllapa, enter, sum, average; radhë veprimesh; Microsoft Excel; Formulas;																

ut; laptop;
tableta, etj.

Function, Auditing, Error
Checking, etj.

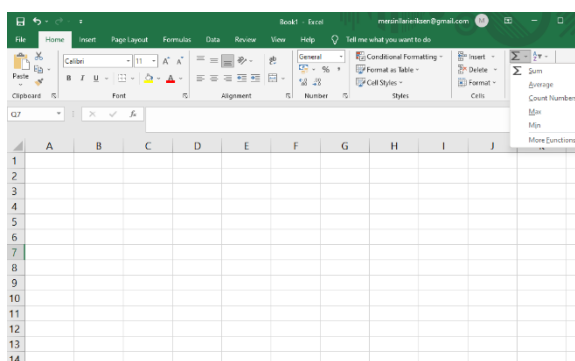
METODOLOGJIA DHE VEPRIMTARITË E NXËNËSVE

Organizimi i orës së mësimi:

Faza 1:

Parashikimi i të nxënësve - diskutim për njohuritë paraprake + drejtim i imagjinatës – punë me klasën- 5 min:

Fillohet biseda duke i njohur nxënësit fillimisht me temën dhe drejtohet imagjinata e tyre në njohuritë e marra në klasën e gjashtë mbi mundësitë e shumta që na ofron përdorimi i programit Microsoft Excel. Këtu natyrisht përdoren pauza në bisedim të cilat u japin “ftesën” e pjesëmarrjes në diskutim. Në qos ata ngurojnë, artikulojnë me ngadalë veprimet matematikore, si psh: mbledhja, zbritja, shumëzimi, pjesëtimi etj, duke zgjuar kujtesën e tyre. Këtu mund t’u kërkojmë nxënësve të tregojnë në faqen e hapur të Excel-it, tek menyja “Home”, vendndodhjen e komandave, të cilat realizojnë kryerjen e veprimeve të ndryshme matematikore.

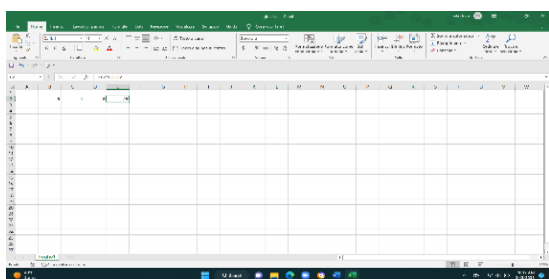
Jepet pjesa e dytë e përshkruar në situatë, një ushtrim matematikor i njohur prej tyre dhe pritet të realizojnë zgjidhjen. I japim formën përfundimtare bashkërisht këtij ushtrimi në tabelën e zezë.

$$(Nm = \frac{2x4 + 3x5 + 2x6 + 0x7 + 1x8 + 0x9 + 2x10}{10} = \frac{63}{10} \approx 6,3)$$

dhe më pas identifikojmë këtu “nevojën” apo mundësitë që na jep Excel-i.

Faza 2:

Ndërtimi i njohurive të reja-vëzhgo- analizo-diskuto + kategorizimi i problemit - punë në grupe 30 min:

Drejtohet vëmendja e nxënësve në libër tek pjesa “llogaritja e formulës në një qelizë të dhënë” dhe “kopjimi i formulës”, ku shpjegimi mbështetet edhe në figurat shoqëruese të librit: *Ritheksohet që:* Llogaritjet në Excel fillojnë gjithmonë me shenjën e barazimit (=).

Menjëherë më pas, realizohen nga ana e mësuesit disa veprime të tilla duke u mbështetur në punën me videoprojektor. Sipas grupeve të formuara, nxënësit *kopjojnë* nga puna

treguese që sapo panë, veprime të ngjashme. Nxënësit mbështeten në saktësinë e punës me njëri-tjetrin dhe pyeten nëse kanë nevojë për ndihmë nga mësuesi.

Pyeten nqs dinë ta shtrijnëkëtë formulë në disa qeliza dhe sidoqofshin përgjigjet e tyre, realizohet përsëri më anë të videoprojektorit, kopjimi i kësaj formule për disa qeliza.

Gjithsesi, realizohet duke selektuar “qelizën rezultat” dhe duke e tërhequr “kursorin” e shfaqur në cepin e djathtë -poshtë të saj, deri në pozicionin e nevojshëm.

Këtu lihen pak të lirë të provojnë saktësinë e kësaj mënyre, psh duke plotësuar disa prej qelizave të mëposhtme të kolonave B, C e D.

Më pas, u kërkohet të realizojnë, secili prej grupeve, një llogaritje me dy veprime, njëri prej të cilëve të jetë shumëzim apo pjesëtim dhe tjetri mbledhje apo zbritje. Këtu gjejmë vend për të kujtuar radhën e veprimeve në shprehjet numerike në matematikë dhe ta paralelizojmë atë me veprimet që na mundëson Excel-i, duke përfshirë edhe kllapat.

Lexohet materiali në pjesën “Gabimet gjatë llogaritjes së një formule në Excel”.

Përsëri me mundësitë që ofron përdorimi i videoprojektorit, shpjegohet se te shiriti i menyve dhe komandave në Excel, ndodhet menyja “*Formulas*”, e cila është specifike vetëm për këtë program, ku mund të krijojmë formula dhe funksione për llogaritjen e të dhënave, si dhe të bëjmë korrigjimet e mundshme. Po kështu, mund të shohim edhe shfaqjen e mesazheve të gabimit dhe shkaqet e mundshme. Shfaqet për nxënësit tabela e mëposhtme për të treguar disa prej mesazheve të gabimeve që ndodhin më shpesh gjatë punës në Excel.

Mesazhet e	Shkaqet e mundshme
#####	Kolona nuk është e gjerë mjaftueshëm për të paraqitur rezultatin ose
#DIV/0!	Është bërë pjesëtimi me zero, që është i palejueshëm në matematikë.
#N/A	Të dhënat janë të padisponueshme, p.sh. mund të mungojnë nëpër
#VALUE!	Të dhënat janë të pavlefshme, psh mbledh një numër me një string.
#NAME!	Teksti nuk njihet nga programi.
#REF!	Referenca e qelizës është e pavlefshme.

Faza 3:

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura - punë me klasën + praktikë e pavarur - 10 min:

Realizohet nga të gjithë pjesa “Ushtrohu” në libër dhe njëri prej nxënësve mund edhe ta demonstrojë atë për gjithë klasën, duke u diskutuar bashkërisht rezultati. Argumentohen veprimet dhe pyeten për ndjesitë e kësaj pune.

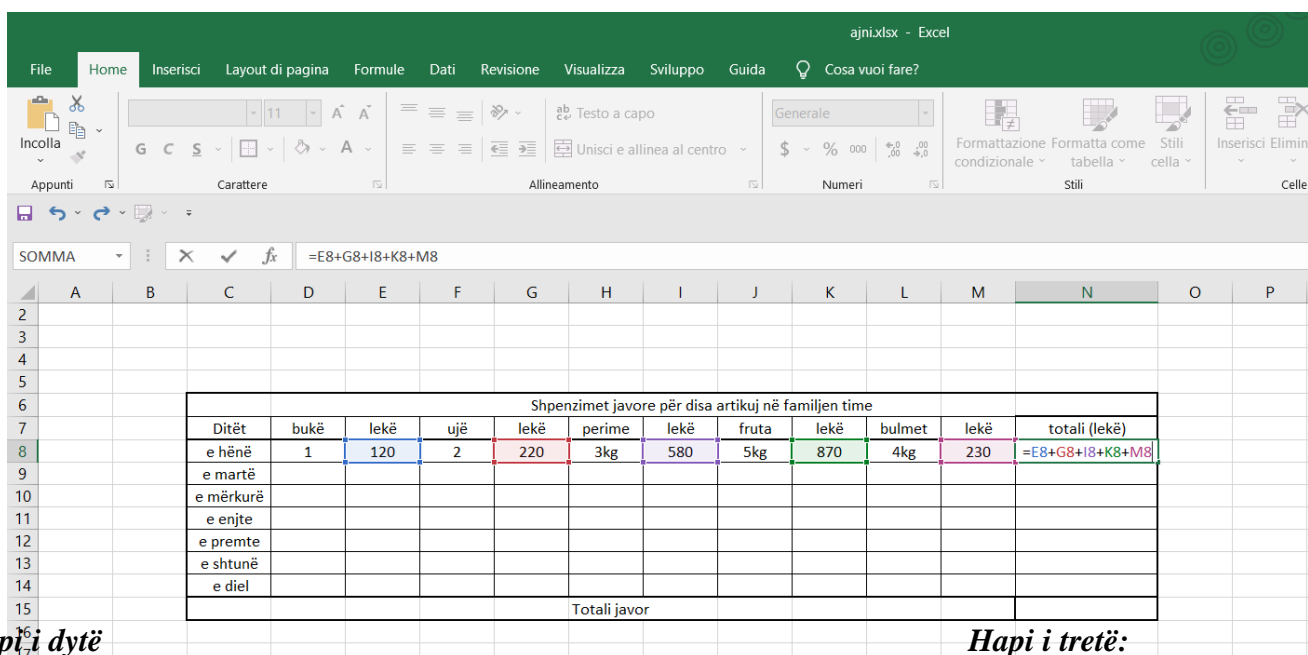
Detyrat dhe puna e pavarur:

Ndahet klasa në dy grupe dhe jepen dy detyra:

1. Grupit të parë i jepet si detyrë, që gjatë javës të realizojnë një studim blerjesh në familje duke hartuar më parë një tabelë përmbledhëse dhe duke zbatuar ato veprime që ata mendojnë apo kanë dëshirë t'i paraqesin. Materialin mund ta printojnë apo edhe ta dërgojnë më e-mail

U jepet si shembull tabela e mëposhtëme dhe hapat në të sipas tre pamjeve:

Hapi i parë:

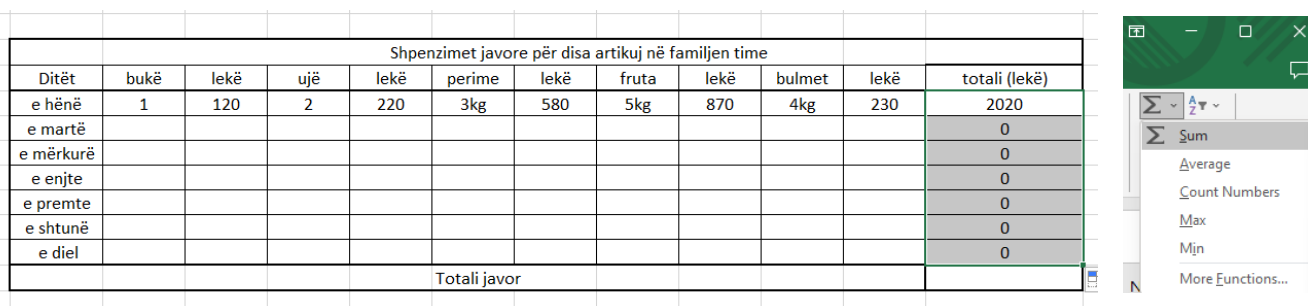

The screenshot shows an Excel spreadsheet with a table titled "Shpenzimet javore për disa artikuj në familjen time". The table has columns for days of the week, items, and their costs. The formula bar shows the formula for the total cost: $=E8+G8+I8+K8+M8$.

Ditët	bukë	lekë	ujë	lekë	perime	lekë	fruta	lekë	bulmet	lekë	totali (lekë)
e hënë	1	120	2	220	3kg	580	5kg	870	4kg	230	=E8+G8+I8+K8+M8
e martë											
e mërkurë											
e enjte											
e premte											
e shtunë											
e diel											
Totali javor											

Hapi i dytë

Hapi i tretë:

The screenshot shows the same Excel spreadsheet as before, but with the total cost calculated as 2020. A dropdown menu is visible on the right side of the spreadsheet, showing options like Sum, Average, Count Numbers, Max, Min, and More Functions...

Ditët	bukë	lekë	ujë	lekë	perime	lekë	fruta	lekë	bulmet	lekë	totali (lekë)
e hënë	1	120	2	220	3kg	580	5kg	870	4kg	230	2020
e martë											0
e mërkurë											0
e enjte											0
e premte											0
e shtunë											0
e diel											0
Totali javor											

2. Grupit të dytë i jepet si detyrë që të realizojnë një studim formulash të disa figurave matematikor, duke hartuar më parë një tabelë përmbledhëse dhe më pas duke zbatuar ato veprime që u ka mësuar. Materialin mund ta printojnë apo edhe ta dërgojnë më pas me e-mail.

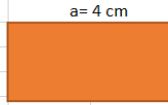
U jepet si shembull tabela e mëposhtëme dhe hapat në të sipas pamjeve të mëposhtëme:

Hapi i parë:

	a	b	h	Syprina(cm ²)
Katrori	2	2		=E7*F7
Drejtëndëshi				
Trapezi				
trekëndëshi				

a = 2 cm

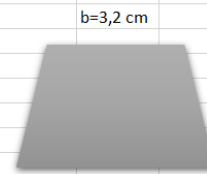

b = 2 cm

a = 3 cm

h = 4 cm

b = 3,2 cm

a = 5 cm

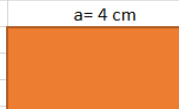
h = 3,5 cm

Hapi i dytë:

	a	b	h	Syprina(cm ²)
Katrori	2	2		4
Drejtëndëshi	4	2		8
Trapezi	5	3,2	3,5	10,85
trekëndëshi	3		4	=(E10*G10)/2

a = 2 cm

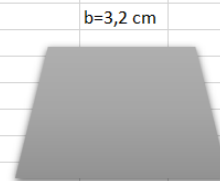

b = 2 cm

a = 3 cm

h = 4 cm

b = 3,2 cm

a = 5 cm

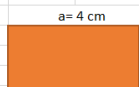
h = 3,5 cm

Hapi i tretë:

	a	b	h	Syprina(cm ²)
Katrori	2	2		4
Drejtëndëshi	4	2		8
Trapezi	5	3,2	3,5	10,85
trekëndëshi	3		4	6
Syprina e figurës së përbërë				18

a = 2 cm

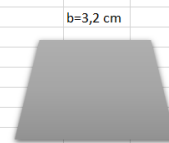

b = 2 cm

a = 3 cm

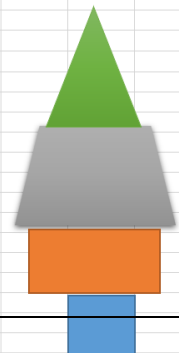
h = 4 cm

b = 3,2 cm

a = 5 cm

h = 3,5 cm

Vlerësimi sipas niveleve:

N2: nxënësi kopjon veprimin e kërkuar sipas formulës së përcaktuar me një veprim;
kryen kopjimin e formulës në një grup qelizash;

N3: nxënësi dallon dhe përshkruan zbatimin e formulave me dy veprime sipas specifikimeve;
zgjidh kërkesa të ndryshme duke radhitur veprimet sipas rregullave të mësuara;

N4: nxënësi argumenton gabimet që mund të dalin gjatë punës me formulat në Excel;
përshtat një situatë problemore sipas mësimit, duke u nisur që në planifikim, zbatim dhe deri në specifikimin e saktë të zgjidhjes së saj.

VIII. VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E TIK-UT

Qëllimi i vlerësimit: Qëllimi kryesor i vlerësimit është *përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënësve* nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënësve. Vlerësimi është procesi gjatë të cilit *mbledhjen të dhënave dhe gjykohe për vlerën* e arritjes së rezultateve të të nxënësve bazuar në nivelet e arritjes.

Vlerësimi është një pjesë e rëndësishme e procesit të mësimdhënie - nxënësve. Vlerësimi përdoret për:

- ☒ të gjykohe mbi përpjekjet e nxënësve;
- ☒ të matur arritjet e nxënësve;
- ☒ të gjykohe dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënësve;
- ☒ të raportuar arritjet;
- ☒ t'i dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre.

Vlerësimi në matematikë mat arritjet e nxënësve për rezultatet e të nxënësve të përshkruara në programin mësimor. Është një proces i vazhdueshëm i identifikimit, mbledhjes dhe interpretimit të informacionit në lidhje me arritjet e nxënësve dhe mund të integrohet në të nxënësve normal të nxënësve.

Vlerësimi i nxënësve kryhet nëpërmjet:

- ☒ vlerësimit të vazhduar;
- ☒ vlerësimit me detyrë përmbledhëse;
- ☒ vlerësimin me projekt kurrikular.

8.1 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)

- *Vlerësimi i vazhduar për të nxënë është pjesë e mësimdhënies dhe motivon përparimin e nxënësit në të gjitha aspektet e të nxënës, në situata të ndryshme të njohura dhe të panjohura.*
- Vlerësimi i vazhduar bazohet në vëzhgimet dhe në gjykimet e mësuesit mbi përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, diskutimet, vetëvlerësimin e nxënësit, vlerësimin e nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjen në aktivitete dhe në debatet në klasë, vlerësimin e detyrave të shtëpisë apo të klasës etj.
- Mësuesi vlerëson nxënësin me notë në regjistër, vetëm pasi është siguruar që ky vlerësim është objektiv dhe shpreh shkallën e qëndrueshmërisë së performancës së nxënësit për një periudhë të caktuar kohe. Për këtë qëllim, mësuesi përdor fletoren e tij personale të regjistrimit të përgjigjeve të nxënësit, për të argumentuar në çdo kohë, objektivitetin e vlerësimit të tij me notë në regjistër.
- Fletorja personale e mësuesit nuk është objekt monitorimi.
- Mësuesi shënon në regjistër të paktën 2 (dy) vlerësime me notë për çdo periudhë për lëndët që zhvillohen me 1-2 orë në javë dhe 3 (tri) vlerësime me notë për lëndët që zhvillohen me 3 ose më shumë orë në javë.
- Mësuesi nxjerr notën e vlerësimit të vazhduar për çdo periudhë duke u bazuar në notat e nxënësit në regjistër dhe në shënimet që ka mbajtur në fletoren e tij personale. Mësuesi merr në konsideratë balancën ndërmjet njohurive, shkathtësive, qëndrimeve, ashtu siç përshkruhet në rezultatet e të nxënës në programin lëndor.
- Mësuesi ka përgjegjësi për të informuar prindërit dhe nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e nxënësit për progres.

8.2 Vlerësimi i të nxënës (detyrë përmbledhëse)

Vlerësimi i të nxënës quhet shpesh vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Zakonisht planifikohet në fund të një njësie apo të një periudhe të caktuar. Ky është një vlerësim *formal* dhe kryhet edhe për efekt raportimi. Në përfundim të periudhës (kur e vendos mësuesi) kryhet *vlerësimi me detyrë përmbledhëse*, i cili ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënës për periudhën përkatëse. Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi kur

përmbillet një grup rezultatesh të të nxënësve dhe mësuesi është i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë.

Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet *vlerësimi me detyrë përmbledhëse*, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësve për një grup të caktuar rezultatesh të nxënësve për periudhën përkatëse.
- Detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi, kur përmbillet një grup rezultatesh të të nxënësve dhe mësuesi është *i lirë* dhe ka fleksibilitet ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë (jo domosdoshmërisht bëhet në fund të periudhës).
- Detyra përmbledhëse është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Detyra përmbledhëse *jo domosdoshmërisht* bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë. (*Shih shembullin të planifikimit të lëndës për një periudhë*).
- Mësuesi duhet të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor detyrat përmbledhëse.
- Vlerësimi i detyrës përmbledhëse pasqyrohet në regjistër, në kolonën përkatëse.

Vlerësimi me detyrë përmbledhëse është një vlerësim që për lëndën e TIK-ut duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet një aktiviteti praktik. Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësve për një grup të caktuar rezultatesh të nxënësve. Mësuesi zhvillon vetë dhe ndihmon nxënësit të vlerësohen nëpërmjet një larmi mënyrash vlerësimi.

Analiza e rezultateve të detyrës përmbledhëse

Analiza e rezultateve të detyrës përmbledhëse është një detyrë e vazhdueshme e mësuesit dhe mjaft e rëndësishme në vetëvlerësimin e performancës së tij në periudha të ndryshme, në lidhje me rezultatet e nxënësve. Kjo lloj analize bën të mundur që mësuesi të kuptojë shkaqet e rezultatit të nxënësve (në këtë rast marrim si shembull, rezultate të pakënaqshme) në detyrën përmbledhëse. Shkaqet mund të jenë të ndryshme dhe mund të kenë lidhje; si me njohuritë dhe aftësitë e tyre të mëparshme; me humbjen e interesit të nxënësve ndaj lëndës së TIK-ut (kjo si rezultat i interesave që lidhen me moshën ose me mungesën e motivimit); përzgjedhjen e veprimtarive digjitale jo në përshatje me interesat e moshës apo aftësitë personale të secilit; apo përdorimi jo në mënyrë efektive i metodave të mësimdhënies; etj..

Një analizë e tillë do ta çojë mësuesin drejt reflektimit me kujdes ndaj çdo shkakut të mundshëm, si në mënyrë personale ndaj çdo nxënësi, ashtu edhe në rang klase. Ky reflektim do të sillte edhe zgjidhjet e duhura brenda çdo problemi specifik. Për shembull, nëse rezultatet e pakënaqshme kanë lidhje me humbjen e interesit të nxënësve ndaj TIK-ut dhe kjo vjen si rezultat i moshës së tyre, nxënësit bëhen kritikues dhe të pakënaqur ndaj cilësisë së punimeve të tyre. Në këtë rast puna dhe orientimi i duhur nga ana e mësuesit është mjaft i rëndësishëm.

Shembull: Detyrë përmbledhëse TIK, klasa VI

Shkruani një tekst me temë të lirë dhe shoqërojeni me ato elementë që keni mësuar.

Me realizimin e kësaj detyre përmbledhëse, do të kontrollohen këto **njohuri**:

- Elementët e Word-it
- Paragrafët dhe listat.
- Veprimet me tekst
- Formatimi i dokumenteve
- Formatimi i tabelave
- Formatimi i objekteve...etj

Me anë të realizimit të kësaj detyre, nxënësi duhet:

- ✘ Të përdorë kompjuterin në tërësi për të arritur në realizimin e detyrës;
- ✘ Shkruajë tekst duke përdorur elementet e mësuar të Word-it;
- ✘ Të formatojë tekstin duke arritur formën dhe paraqitjen e kërkuar;
- ✘ Të shtojë simbole, imazhe, objekte apo edhe elementë të tjerë;
- ✘ Të formatojë tabelat, objektet dhe gjithë dokumentin në tërësi.

Specifikat e ndërtimit të detyrës përmbledhëse të periudhës parë Klasa 6:

Kjo detyrë është ndërtuar mbi bazën e 7 orëve mësimore.

Kërkesat janë ndërtuar në bazë të njohurive dhe llojeve të studiuara në këto tema të përmendura edhe më sipër.

Kështu që, në tabelën më poshtë janë specifikuar peshat e secilës tematikë:

Fushat	Orët	Përqindja që zë	Pikët
Përpunimi digjital i tekstit	7 orë	100 %	24 pikë
Totali	7 orë	100%	24 pikë

Kriteret e vlerësimit ²sipas elementëve të mësuar:

Nr	Njohuri të mësuar	Shumë mirë 3	Mirë 2	Mjaftueshëm 1	Dobët 0
1	Saktësia e të shkruarit				
2	Përdorimi i elementeve të Word-it				
3	Shtimi i simboleve, imazheve, objekteve..etj				
4	Ndryshimi i paraqitjes së tekstit				
5	Pozicionimi i tekstit				
6	Përdorimi i ngjyrave				
7	Estetika e prezantimit				
8	Demonstrimi me individualitet				

Tabela dhe niveli i vlerësimit :

Pikë	0 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 21	22 - 24
Nota	4	5	6	7	8	9	10
Niveli	N_1	N_2		N_3		N_4	

8.3 Projekti kurrikular

Projekti kurrikular është pjesë e vlerësimit të nxënësit.

Gjatë vlerësimit me projekt kurrikular:

- Mësuesi planifikon dhe organizon një projekt të shtrirë gjatë gjithë vitit shkollor.
- Projekti kurrikular mund të jetë lëndor ose ndërlëndor, mund t'i përkasë një fushe të nxëni ose të shtrihet në më shumë se një fushë të nxëni.
- Drejtorja e shkollës menaxhon kohën e prezantimit dhe të vlerësimit të projektit kurrikular që të shmanget mbingarkesa e nxënësve në fund të vitit shkollor.
- Nota e projektit kurrikular shënohet në regjistër në kolonën përkatëse.
- Projektet e nxënësve ruhen deri në fund të vitit shkollor.

² Mësuesi në varësi të specifikave dhe tipologjisë së detyrës përmbledhëse mund të përcaktojë vetë kriteret e vlerësimit të njohurive të nxënësve.

Projekti si veprimtari integruese me karakter kërkimor e krijues, nxit zhvillimin e aftësive të larta të të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj. Projekti nxit të nxënit dhe mësimdhënies me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti kurrikular nuk duhet të përmbajë njohuri të reja.

Projekti kurrikular duhet të jetë i shtrirë përgjatë gjithë vitit shkollor, pra në të tri periudhat. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit dhe përgjatë zhvillimit të tij. Planifikimi dhe zbatimi në mënyrë efikase i një projekti kërkon që mësuesi të përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënës (është mjaft e rëndësishme që secili nxënës të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara); të paraqesë rezultatet e të nxënit që do të arrihen nëpërmjet projektit; të paraqesë hollësisht çdo fazë të realizimit të projektit; të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit; të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit; të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.

Për realizimin e projektit shfrytëzohen përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme. Realizimi i një projekti kërkon përdorimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: vrojtimi, studimi i rastit, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni statistikor etj.

Statet kryesore që ndiqen për realizimin e një projekti janë:

- ✎ Përcaktohet çështja ose problemi për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
- ✎ Përcaktohen detyrat që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
- ✎ Grumbullohet materiali dhe/ose mjetet e nevojshme.
- ✎ Përpunohen dhe analizohen të dhënat e grumbulluara.
- ✎ Nxirren përfundime dhe përgjithësime nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitet produkti përfundimtar.
- ✎ Prezantohen gjetjet dhe përfundimet e projektit ose prezantohet produkti i krijuar.

Për planifikimin e një projekti mësuesi ndërton planin e projektit, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij, mësuesi mund të

pasurojë planin me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditore çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

Rubrikat kryesore të planit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- *Tema e projektit* (Përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit)
- *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore* (Nëse projekti është ndërëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- *Klasa/t pjesëmarrëse:* (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- *Rezultatet e të nxënit* – (Përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit.)
- *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:* (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).
- *Partnerët* (Nëse ka, p.sh., nëse projekti në lëndën e gjeografisë ka si qëllim që nxënësit të hulumtojnë për ndotjen mjedisore në zonën ku banojnë, një specialist i mjedisit mund të jetë një partner pjesëmarrës në projekt).
- *Veprimtaritë kryesore:* (përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).
- *Burimet kryesore të informacionit* (Mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit. Në lëndën e gjeografisë një burim i çmuar informacioni, përveç internetit, hartave dhe teksteve të ndryshme si enciklopeditë, revistat, etj., janë vëzhgimet në natyrë).
- *Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:* (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh. nëse projekti planifikohet në 6 orë atëherë duhet vendosur tematika për të gjashta orët)
- *Përshkrimi i produktit të projektit* (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- *Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi* (Mësuesi përcakton kriteret për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënit).
- *Sigurimi i të dhënave nga burime të ndryshme vlerësimi është thelbësore për të nxënin bazuar në projekte.* Përfshirja e nxënësve në vlerësimin e projektit nxit motivimin dhe përmirëson të nxënit e drejtuar prej tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri nxit nxënësit

të reflektojnë mbi pikat e tyre të dobëta dhe të forta, në mënyrë që të fokusojnë përpjekjet e tyre të mëtejshme).

Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular. Çdo mësues është i lirë të vendosë vetë kriteret e vlerësimit të projektit sipas tematikës që ka përzgjedhur për të realizuar me nxënësit.

KRITERET PËR VLERËSIMIN E PROJEKTIT NGA MËSUESI PROJEKT KURRIKULAR HULUMTUES <i>Projekti përmban gjithsej 40 pikë</i>				
Kriteret e vlerësimit	Niveli 1 – Dobët 0-10 pikë	Niveli 2 – Mjaftueshëm 11 - 21 pikë	Niveli 3 – Mirë 22- 32 pikë	Niveli 4 – Shumë mirë 33 -40 pikë
15 pikë (Faza e parë) Demonstrimi i aftësive hulumtuese	0-4 pikë <i>Nxënësit:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rrallëherë fokusohen te detyra e tyre. ▪ mbledhin informacione pa gjetur zgjidhje të përshtatshme. ▪ përdorin një burim për të gjetur informacione. 	5-8 pikë <i>Nxënësit:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. ▪ mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje me ndihmë. ▪ përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione. 	9-12 pikë <i>Nxënësit:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ janë të fokusuar te detyra e tyre shumicën e kohës. ▪ mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. ▪ përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione. 	13-15 pikë <i>Nxënësit:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ janë të fokusuar te detyra e tyre. vetorientohen dhe vetëdrejtohen shumë mirë. ▪ mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. ▪ përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
15 pikë (Faza e dytë) Realizimi i kërkimit të gjetur	0-4 pikë <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nxënësit rrallëherë përdorin teknika të përshtatshme. 	5-8 pikë <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nxënësit ndonjëherë përdorin teknika të përshtatshme, por jo në 	9 -12 pikë <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nxënësit zakonisht përdorin teknika të përshtatshme dhe efektive. 	13-15 pikë <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nxënësit përdorin gjatë gjithë projektit teknika të përshtatshme dhe efektive.

	<ul style="list-style-type: none"> informacioni i grumbulluar shpeshherë është jo i saktë. 	<p>mënyrë të vazhdueshme.</p> <ul style="list-style-type: none"> shtjellimi i kërkimit është me gabime. 	<ul style="list-style-type: none"> shtjellimi i kërkimit përmban pak gabime. 	<ul style="list-style-type: none"> shtjellimi i kërkimit është i saktë dhe i qartë.
<p>10 pikë (Faza e tretë)</p> <p>Prezanton në mënyrë efektive rezultatet e projektit</p>	<p>0-2 pikë</p> <ul style="list-style-type: none"> Në prezantimin e tyre materiali është i çorganizuar dhe rrëmujë. Është e vështirë të kuptosh cilat informacione shkojnë me njëri -tjetrin. Prezantohen shumë pak rezultate të projektit. 	<p>3-5 pikë</p> <ul style="list-style-type: none"> Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë mirë punën e tyre, jo gjithmonë të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari. Prezantohen vetëm disa rezultate të projektit. 	<p>6-8 pikë</p> <ul style="list-style-type: none"> Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Në përgjithësi prezantohen rezultatet e projektit. 	<p>9-10pikë</p> <ul style="list-style-type: none"> Në prezantimin e tyre nxënësit organizojnë shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Rezultatet e projektit prezantohen qartë.

Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Edhe ky shembull është një model që shërben për të orientuar çdo mësues dhe nxënës rreth vlerësimit. Edhe në këtë rast çdo mësues është i lirë të vendosë kriteret sipas tematikave që përzgjedh të zhvillojë.

KRITERET PËR VLERËSIMIN E PROJEKTIT

PROJEKT KURRIKULAR HULUMTUES

Gjithsej 40 pikë (nëse projekti shtrihet gjithë vitin)

Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
<p>15 pikë (Faza e parë)</p> <p>Demonstrimi i aftësive hulumtuese</p>	Demonstrim i aftësive hulumtuese				
	Bashkëpunimi në grup				
	Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve				
	Fokusimi te detyra e dhënë				

	Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën				
15 pikë (Faza e dytë)	Përdorimi gjatë projektit i aftësive kërkimore të përshtatshme dhe efektive.				
	Informacioni përputhet me njohuritë shkencore të marra në lëndën e TIK-ut.				
	Përdorimi i informacionit të gjetur dhe				
10 pikë (Faza e tretë)	Organizimi i materialit që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari.				
	Rezultatet e projektit prezantohen qartë.				
	Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit				

Shembull projekti kurrikular me shtrirje vjetore, për lëndën e TIK për klasën IX.

1. **Tema e projektit** “Evoluimi i internetit dhe shërbimeve elektronike”
2. **Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore:** Projekti do të zgjasë gjatë tri periudhave të realizuara në 3 orë mësimore në lëndën e TIK-ut, të planifikuara 1 orë për çdo periudhë **Klasa/t pjesëmarrëse:** Klasa e IX-a,b,c,d,
3. **Rezultatet e të nxënësve** – Në përfundim të projektit nxënësi:
  - demonstroi njohuritë e marra për grumbullimin e të dhënave lidhur me evoluimin e internetit dhe masivizimin e shërbimeve elektronike;
  - lexon dhe kupton të dhënat e grumbulluara mbi nivelin e përdorimit të shërbimeve elektronike;
  - interpreton të dhënat dhe konsolidon njohuritë mbi ngjarjet dhe ndodhitë, të cilët ndikuan në përhapjen e gjerë të shërbimeve elektronike;
  - zgjedh dhe përdor mjetin TIK të përshtatshëm për të ndarë dhe për të shkëmbyer informacione dhe bashkëpunon me të tjerët në mënyrë të sigurt;
  - paraqet dhe komunikon idetë e hartuara duke përdorur standardet e modelimit dhe të dizajnimit duke përfshirë teknologjitë digjitale;
  - përdor terminologjinë e duhur të TIK-ut për të përshkruar, analizuar, dhe vlerësuar rëndësinë e internetit dhe shërbimeve elektronike në jetën e përditshme;

- prezanton para të tjerëve projektin për temën e dhënë, duke gërshetuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik;
- bashkëpunon me shokët për realizimin e projektit dhe kontribuon pozitivisht me grupin.

4. Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:

- ✎ qëllimi i studimit;
- ✎ pyetësi, intervista;
- ✎ grumbullimi i të dhënave lidhur me përdorimin e internetit dhe shërbimeve elektronike;
- ✎ përpunimi i të dhënave;
- ✎ tabelat, diagramet;
- ✎ interneti;
- ✎ paraqitja grafike e të dhënave;
- ✎ interpretimi i të dhënave, prezantimi i tyre.

5. Partnerët që do marrin pjesë në projekt – prindërit, anëtarë të komunitetit, nxënës të shkollës, mësues etj.

6. Veprimtaritë kryesore:

- 📖 Diskutim me nxënësit lidhur me përzgjedhjen e temës së projektit.
- 📖 Ndarja e klasës në grupe sipas dëshirës së nxënësve në bashkëpunim me mësuesen.
- 📖 Zgjedhja nga nxënësit e detyrës hulumtuese për secilin grup.
- 📖 Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit.
- 📖 Hartimi i planit të veprimtarive për secilin grup.
- 📖 Kërkime njohurish të nevojshme në literaturën e rekomanduar, apo në internet në mënyrë që nxënësit të shfaqin aftësitë e tyre hulumtuese dhe studimore.
- 📖 Hulumtimi lidhur me zhvillimin e internetit që në fazat e para të krijimit të tij.
- 📖 Hartimi i pyetësorit lidhur me nivelin e përdorimit të internetit dhe shërbimeve elektronike.
- 📖 Grumbullimi i informacionit nga pyetësorët, (intervistat), komunikimi me mësuesit, prindërit, anëtarë të komunitetit, nxënësit sipas popullatës së përzgjedhur.
- 📖 Përpunimi i të dhënave.
- 📖 Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij.
- 📖 Hartimi i draftit përfundimtar të projektit si rezultat i punës në grup dhe individuale.
- 📖 Prezantimi i produktit përfundimtar dhe dorëzimi i punës që ka bërë gjithsecili nga nxënësit.

7. *Burimet kryesore të informacionit:*

- ☞ Informacioni i marrë nga plotësimi i pyetësorëve
- ☞ Materiale të marra nga interneti
- ☞ Teksti mësimor i TIK-ut
- ☞ Tekste të tjera lëndore që lidhen me situatën konkrete.

Baza materiale:

- Interent
- Videoprojektor
- Kartonë, letra me ngjyrë
- Lapustila

8. *Tematika e orëve të planifikuara:*

📖 *Ora 1.* Përzgjedhja e temës së projektit. Ndarja e grupeve. Përcaktimi i detyrës hulumtuese për secilin grup. Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit. Hartimi i planit të veprimtarive të projektit brenda grupit përkatës, afatet dhe personi përgjegjës.

📖 *Ora 2.* Diskutimi i planit të veprimtarive të projektit, hartimi dhe diskutimi i pyetësorëve. Përpunimi i materialit të grumbulluar, zhvillimi i të dhënave nga kërkime të ndryshme, etj. Shpërndarja e pyetësorëve në atë kampion ku është planifikuar të zhvillohet. Grumbullimi i informacionit nga pyetësorët, grumbullimi i materialit nga burime të tjera.

📖 *Ora 3:*Prezantimi i materialit të përgatitur. Vlerësimi i punës në grup dhe individual i nxënësve.

9. *Përshkrimi i produktit të projektit*

Projekti do të përqendrohet në hulumtimin e informacionit lidhur me evoluimin e internetit qënga fazat e para të krijimit të tij dhe me masivizimin e shërbimeve elektronike. Për të realizuar këtë projekt nxënësit do të mbledhin informacione që lidhen me detyrën hulumtuese që ka secili grup. Detyra hulumtuese ka të bëjë me grumbullimin e të dhënave lidhur me nivelin e përdorimit të internetit dhe shërbimeve elektronike nga grupmosha të caktuara.

Projekti do të shkruhet dhe prezantohet nga secili grup sipas formatit të caktuar më poshtë:

- Tema e projektit
- Rezultatet e të nxënit
- Tabela e planit të veprimtarive që ka realizuar secili grup me afatet dhe personat përgjegjës. Kjo tabelë lidhet edhe me detyrat që ka realizuar secili anëtar i grupit. Një shembull tablele e planit të veprimtarive paraqitet më poshtë:

Faza e parë		
Veprimtaria që do të realizohet	Afati	Anëtari i grupit
P.sh. Hulumtimi i të dhënave lidhur me zhvillimin e internetit dhe shërbimeve elektronike	15 tetor 201..	Anëtari .....
.....		
P.sh. Hartimi i pyetësorit dhe përcaktimi i grupeve të kampionimit.	20 tetor 201...	Anëtari .....
.....		
Faza e dytë		
P.sh. Grumbullimi i materialit nga burime të tjera	10 Janar 202..	Anëtari .....
.....		
P.sh. Seleksionimi i të dhënave dhe përpunimi i materialeve	2 shkurt 202...	Anëtari .....
.....		
Faza e tretë		
P.sh. Shkrimi i materialit	9 mars 202..	Anëtari .....
.....		
P.sh. Punimi i materialit në kompjuter	3 prill 202...	Anëtari ....
.....		
P.sh. Përgatitja e projektit për prezantim	15 prill 202..	Anëtari ...
.....		

- Konceptet kryesore që janë përdorur gjatë zhvillimit të projektit.
- Përshkrim i shkurtër i projektit.
- Gjetjet e projektit. (*Gjetjet mund të paraqiten me mënyra të ndryshme: mund të shkruhen në një poster; mund të paraqiten në fletë formati dhe të prezantohen vetëm me gojë, mund të prezantohen me mjete audio-vizuale, me program kompjuterik power point, nëse është produkt, prezantohet produkti etj.*)
- Konkluzione të projektit.

10. Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi

Vlerësimi i nxënësve bëhet sipas tabelës 3 për vlerësimin e projekteve kurrikularë të përcaktuar sipas niveleve të mësipërme. Gjatë vlerësimit merret në konsideratë:

- Vetëorientimi dhe vetëdrejtimi i nxënësve në grup.
- Përdorimi i burimeve të ndryshme të mbledhjes së informacionit.
- Gjetja e zgjidhjeve në situatën të ndryshme dhe arsyetimet intuitive.
- Përdorimi i saktë i koncepteve të TIK-ut.
- Përzgjedhja e teknikave të përshtatshme kërkimore.
- Angazhimi i secilit nxënës në realizimin e projektit, individualisht dhe në progresin e grupit.
- Mënyra e prezantimit të projektit, i cili të lexohet, të dëgjohet dhe të kuptohet qartë.
- Rezultatet e projektit, nëse janë të qarta dhe të kuptueshme.

8.4 Vlerësimi i të nxënësve të nxënësve realizohet nëpërmjet:

- a) Vlerësimit periodik,
- b) Vlerësimit përfundimtar.

8.4.1 Vlerësimi periodik

1. Vlerësimi periodik është dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të nxënësve për secilën periudhë. Ai përmban 2 (dy) nota:
  - a) Notën e vlerësimit të vazhduar,
  - b) Notën e vlerësimit me *detyrë përmbledhëse*.
2. Këto dy vlerësime me notë shënohen në regjistër në kolonat përkatëse.

8.4.2 Vlerësimi përfundimtar

1. Vlerësimi përfundimtar realizohet me notë, në përfundim të vitit shkollor.
2. Nota përfundimtare vjetore përmbledh notat vjetore si më poshtë:
  - a) Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar për tri periudha.
  - b) Notën vjetore të vlerësimit me test/*detyrë përmbledhëse* për tri periudha.
  - c) Nota e vlerësimit të projektit.
3. Peshat në përqindje sipas vlerësimeve janë:

	<i>Pesha në përqindje klasat VI-IX</i>
<i>Vlerësimi i vazhduar</i>	40%
<i>Vlerësimi me detyrë përmbledhëse</i>	40%
<i>Vlerësimi i projektit kurrikular</i>	20%

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare vjetore janë:

- Nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVv) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit të vazhduar të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Nota vjetore e vlerësimit me detyrë përmbledhëse (Dp) përcaktohet duke u bazuar në tri notat e vlerësimit me detyrë përmbledhëse të periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Nota e vlerësimit të projektit (NVp) përcaktohet në përfundim të projektit duke u bazuar në procesin e realizimit të projektit dhe në produktin përfundimtar.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse. Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 ≈ 9).
- Formulat për llogaritjen e notës përfundimtare janë:
  - Nota përfundimtare në klasat VI-IX = (NVv x 0.4) + (NTp/Dp x 0.4) + (NVp x 0.2)
- Dokumentimi në regjistër i rezultateve të vlerësimit të të nxënit sipas periudhave është si në tabelën më poshtë:

Periudha e parë <i>Shtator – Dhjetor</i>		Periudha e dytë <i>Janar - Mars</i>		Periudha e tretë <i>Prill - Qershor</i>		Vlerësimi vjetor			Nota përfundimtare
NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVv	NTp/Dp	NVp	
6	6	8	7	8	7	8	7	9	8

$$(8 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.8$$

Nota përfundimtare 8

ose

$$(7 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.4$$

Nota përfundimtare 7

8.5 Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta

Vlerësimi i nxënësve me nevoja të veçanta duhet të bëhet në mënyrë të tillë që t'u japë atyre mundësinë të demonstrojnë çfarë dinë dhe mund të bëjnë në përmbushje të rezultateve të të nxënit. Për këtë qëllim mësuesi duhet të përshtasë detyrat/veprimtaritë vlerësuese me mundësitë dhe nevojat që këta nxënës kanë. Këto modifikime mund të përfshijnë:

- Ndryshimin/përshtatjen e formateve alternative të pyetje/përgjigjeve, p.sh. një formë të përgjigjes më të thjeshtuar (bazuar në disa pika orientuese) në vend të një eseje që duhet të përgatisin nxënësit.
- Modifikime të veprimtarive vlerësuese, p.sh. duke thjeshtuar gjuhën e përdorur, ose duke përdorur një format tjetër të pyeturi.
- Përshtatje të procesit të vlerësimit, p.sh. duke i dhënë kohë shtesë nxënësit, me pauza të ndërmjetme, duke përdorur një lexues ose teknologji specifike.

Procedurat dhe teknikat e vlerësimit për nxënës me nevoja të veçanta duhet të diskutohen shpesh herë me prindërit dhe vetë nxënësit. Prindërit duhet të kuptojnë se si ndikojnë këto procedura dhe teknika të përshtatura në vlerësimin e punës së nxënësve.

IX. KRITERET DHE REFLEKTIMI PËR DETYRA TË NDRYSHME NË LËNDËN E TIK-UT.

9.1 Kriteret për kryerjen e detyrave

Mësuesi duhet të përcaktojë kriteret vlerësimi për çdo detyrë dhe të sigurojë udhëzime të qarta për nxënësit se si do të jetë detyra e përfunduar dhe si do të zbatohen kriteret. Kur vendosni një detyrë sigurohuni që:

- kërkesat e detyrës janë bërë sa më qartë të jetë e mundur për nxënësin;
- kriteret e vlerësimit dhe nivelet e arritjes t'i ofrohen çdo nxënësi në mënyrë që ata të dinë se çfarë duhet të bëjnë;
- çdo burim ose material i përdorur të jetë i qartë dhe i përshtatshëm për detyrën;
- arritjet e nxënësit maten për më shumë se një rezultat të nxëni;
- udhëzimet të jenë të qarta dhe koncize;
- niveli i gjuhës të jetë i përshtatshëm për vlerësimin;
- detyra nuk përmban gjini, kulturë ose ndonjë paragjykim tjetër;
- koha e lejuar është e mjaftueshme për kryerjen e detyrës.

9.2. Reflektimi i mësuesit

Kur vlerësoni detyrën, mos harroni se reflektimet tuaja do të ndihmojnë nxënësin të kuptojë pse ai / ajo mori atë rezultat dhe si mund të bëhet më mirë herën tjetër.

Reflektimi duhet të jetë:

- konstruktiv në mënyrë që nxënësi të ndihet i inkurajuar dhe i motivuar për t'u përmirësuar;
- në kohë, në mënyrë që nxënësi ta përdorë atë për të mësuar në vazhdim;
- i menjëhershëm në mënyrë që nxënësi të mund të mbajë mend atë që bëri dhe të reflektojë në kohë;
- i fokusuar në arritje dhe përpjekje, jo te personi - puna duhet të vlerësohet, jo nxënësi;
- specifike për rezultatet e të nxënit në mënyrë që vlerësimi të jetë i qartë lidhur me të mësuarin.

Përgjigjet tuaja mund të jenë:

- informale ose indirekte - të tilla si reagimet verbale në klasë (me tërë klasën), ose në mënyrë individuale me vetë nxënësin;
- formale ose të drejtpërdrejta - të tilla si listat e kontrollit ose komentet për nxënësin në mënyrë individuale në formë të shkruar ose verbale;
- formative – të dhëna gjatë mësimit me qëllim ndihmës për nxënësin që të di se si të përmirësohet;
- përmbledhëse – të dhëna në fund të periudhës (ose të kapitullit) me qëllim informimin e nxënësve për çfarë kanë arritur.

9.3 Kriteret e vlerësimit të detyrave

Kriteret e vlerësimit mësuesi i vendos në varësi të llojit të detyrës. Më poshtë është paraqitur *një shembull* për kriteret e vlerësimit të një detyre.

	Kriteret për vlerësimin e një detyre me 10 pikë			
Kriteret i vlerësimit	Niveli 1 Dobët 0-2 pikë	Niveli 2 Mjaftueshëm 3-5 pikë	Niveli 3 Mirë 6-8 pikë	Niveli 4 Shumë mirë 9 -10 pikë
Fokusi te detyra dhe	Nxënësit rrallëherë fokusohen te	Nxënësit dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen	Nxënësit janë të fokusuar te detyra e tyre	Nxënësit janë të fokusuar te detyra e tyre. Mbledhin

burimet e përdorura	detyra e tyre. Informacioni është i gatshëm. Përdorin një burim për të gjetur informacione.	vetëm te detyra e tyre. Mbledhin disa informacione nga dy burime të ndryshme.	Mbledhin informacione nga të paktën dy burime të ndryshme.	informacion nga të paktën dy burime duke krijuar komente intuitive dhe origjinalitet në përgatitjen e detyrës.
Zgjidhja duke respektuar saktësinë shkencore të TIK-ut	Zgjidhja përmban shumë gabime.	Zgjidhja përmban disa gabime të rëndësishme.	Zgjidhja përmban pak gabime .	Zgjidhja nuk përmban gabime.
Organizimi i materialit	Materiali është i çorganizuar dhe rrëmujë.	Materiali është organizuar mirë por jo gjithmonë krijon lehtësi të kuptuari.	Materiali është i organizuar mirë dhe në shumicën e rasteve krijon lehtësi të kuptuari.	Materiali është i organizuar shumë mirë dhe krijon lehtësi të kuptuari.

X. BIBLIOGRAFIA:

- IZHA, 2014, Korniza kurrikulare.
- IZHA, 2014, Kurrikula bërthamë AMU, klasat 10-12.
- IZHA, 2014-2018, Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasat 10-12.
- IZHA, 2015, Korniza e vlerësimit të nxënësit.
- IZHA, 2016, Nivelet e arritjes (arsimi bazë).
- IZHA, 2017, Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të lartë..
- Udhëzimi nr. 17, datë 05.07.2022 “Për vlerësimin e nxënësve në sistemin arsimor parauniversitar”
- Armstrong, Thomas. *7 Kinds of Smart: Identifying and Developing Your Multiple Intelligences*. New York: Plume, 1999.
- Armstrong, Thomas. *In Their Own Way: Discovering and Encouraging Your Child’s Multiple Intelligences*, New York: Tarcher/Putnam, 2000.
- Armstrong, Thomas. *Multiple Intelligences in the Classroom* 4th ed. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 2018.
- Armstrong, Thomas. *You’re Smarter Than You Think: A Kid’s Guide to Multiple Intelligences*. Minneapolis, MN: Free Spirit, 2014.
- Checkley, K. (1997). The first seven...and the eighth: A conversation with Howard Gardner. *Educational Leadership*, 55 (1). [Online]. Available: www.ascd.org/pubs/el/sept97/gardnerc.html
- Christison, M. (1998). An introduction to multiple intelligence theory and second language learning. In J. Reid (Ed.), *Understanding learning styles in the second language classroom*. (pp. 1-14). New Jersey: Prentice Hall.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.